

Коло

СРПСКИ НЕДЕЛНИ ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ

СА БЕОГРАДСКИМ РАДИО ПРОГРАМОМ

Број 60

20 фебруар 1943

Дил. 5

ГРУПА УМЕЋНИЧНОГ
ПОДМЛАТНА

(Снимак: А. Симић)

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.RS

Календар мога комшије

НЕДЕЉА 14 ФЕБРУАР

У ери развијеног спорта и још више у ери спортских термина којим се служи подмладак, догодило се ономад синчићу нашег комшије, кад га је професор питао на часу шта ради, да одговори овако:

— Тренирам аритметику!

ПОНЕДЕЉАК 15 ФЕБРУАР

Да помогне госпа комшиници наш госн комшија сишао јуче изјутра у подрум па запео и исцепао једно десетак чворноватих пањева. Кад се попео у стан сав блажен рекао госпа комшиници:

— Дај руку да видиш како ми срце јако куца!

— Мора да си негде пио праву кафу! — одговори госпа комшиница и настави да завија сарме...

УТОРАК 16 ФЕБРУАР

Прича нам комшија јуче како је нашао, ономад, трешеног пијаног неког свог друга из детињства, иначе негда великог поборника трезвењака. По себи се разуме да га комшија, запрепашћен, питао откуд то да пије, а он му одговорио:

— Пио не пио ја сам у души трезвењак! а, пропио сам, право да ти кажем зато што ми сплатко некако кад пронађем одистинско вино!

СРЕДА 17 ФЕБРУАР

Кад је већ реч о пићу, да вам испричам још нешто. Госн комшији затребао фијакер, а познато је колики су дерикоже наши фијакеристи. И, пришао госн комшија једном па га питао, а овај ни пет ни шест одрапио:

— Пет стотина динара!

Сигурно обавештење

— Молим вас, господине, знате ли где је Поп Лукина улица?
— То не знам, али знам где је Проте Матеје.

— Шта-а-а?! — зинуо г. комшија.
— Толико... А, знаш ли ти господине, пошто је данас зоб?
Комшија пришао другом, па трећем и тако редом, док се намери на једног

који му рече исту цену, али који је бар поштен био па додао:
— Скупо јесте, господине, али кад узмете пошто је данас чиста ракија, онда и није...

ЧЕТВРТАК 18 ФЕБРУАР

Надалеко је познато да наша публика воли да задоцни кад иде у позориште. Некако им мило, брате, да гледају позоришни комад из средине. Е, али доскочила позоришна дирекција па узела и наредила да се та публика не пушта у гледалиште све до свршетка чина. И, да видите — помогло то. Али, само донекле. Сад долази публика на време, али пред крај претставе, на читавих десет минута, нагрне да излази, да се дочепа капута у гардероби. И, тако су они увек при својој навици: ако не сме да задоцне може раније да изиђу... Тек колико да покваре ред.

ПЕТАК 19 ФЕБРУАР

Слушам јуче госн комшију издаје наређење деци шта има да раде:
— Ти ћеш да одеш код газда Пере, каспина и да му кажеш да сам га поздравио и да га молим да ти да оне цигарете... А, ти, Надо, да одеш код нашег комшије, оног пиљара, чича Јанка, и узми кило и по телетине... А, Микица нека оде у дуваниницу код оног чика Владе, што има велике бркове, и да понесе две флаше да му да два литри млека... Само да каже да је за мене...
И, да видите, деца свршила посао не може боље бити.

СУБОТА 20 ФЕБРУАР

Наш нови сусед, синоћ, на поселу код госн комшије, рекао једној сусетници:
— Ваше су ми очи тако познате, госпоћице... Не знам где сам их и на ком месту видео?
— На истом месту, брате, где су и сада! — упаде госн комшија и расприви ствар.

О СВЕМУ И СВАЧЕМУ

ГЛАВА РАСТЕ ДО ДУБОКЕ СТАРОСТИ

Да човечија глава стално расте може се сваки човек уверити само ако покуша да стави на главу шешир, који му је пре десет година изврсно стајао. Такав шешир стајаће му на врх главе. Ову чињеницу потврдили су и научници, који су тачним испитивањем дошли до следећих резултата: Човечија глава расте до 55 године, нарочито ако се човек бави дупевним радом. Највећи пораст главе пада између двадесете и четрдесете године, зато што у то време већина људи најинтензивније душевно живи.

БЕСМИСЛЕНЕ ОПКЛАДЕ

Познато је да двадесет и пет до тридесет цигарета садржи толико никотина колико је потребно да се човек отрује. Ако се овај број цигарета попуши брзо, једна за другом, могу настати тешка обољења.

То су искусила четири морнара у једном холандском пристаништу, који су закључили бесмислену опкладу да ће попушати сто цигарета за један час. Тројица су се носиле тога разболела, а четврти је своју жепромишљеност платио главом.

УТИЦАЈ СВЕЛОСТИ НА ПРОДУКЦИЈУ КОКОШИЈИХ ЈАЈА

Једна велика живинарска фарма објавила је недавно резултат свог методичног опита који треба да разјасни утицај светлости на производњу јаја. У новембру месецу прошле године изабрано је за носење јаја 860 квочака које су подељене у две групе и брижљиво неговане и храњене под istim условима.

Од 1 јануара обе ове групе квочака осветљаване су дневно по два сата и то прва обичним електричним сијалицама, а друга ултравиолетним зрацима. У току јануара прва група снела је 1252 јајета, док је преко 40 комада дневно, што одго-

вара оноликом броју јаја колико би 180 кокошака снело под нормалним приликама.

Што се тиче друге групе кокошака она је снела 2149 јаја, дакле отприлике 70 дневно што претставља резултат који до данас још није постигнут. Вишак приноса који је на тај начин постигнут износи једнаести део трошка утрошеног за производњу ултравиолетних зракова.

ПРОНАЂЕНИ ЦРТЕЖИ ИЗ БРОНЗАНОГ ДОБА

У једној пећини код Енеса, у Норвешкој, у области Хардангер, откривени су цртежи, који, према научном истраживању, потичу из бронзаног доба.

То су шарени цртежи на кречним стенама чије су се боје кроз хиљаде година ванредно одржале. Цртежи приказују познате симболе бронзаног доба и претстављају, према изјави професора Кафена Швевелига, вероватно јединствене примере таквих цртежа из оног доба, који су до сад пронађени у Северној Европи.

ИСКОПАН СТУБ ЗА ОГЛАСЕ

Приликом недавног ископавања у Херкулануму наишло се између осталог и на један огласни стуб који је посве сличан данашњим рекламним стубовима у већим европским градовима. Ископани стуб био је сав облепљен плакатима, за које су стручњаци утврдили да садрже програме јавних скупштина и прокламације за изборе. Лепило којим су плакати лепљени била је права арапска гума.

ПЛАВОКЕ СУ ХЛАДНИЈЕ

Наука је до сада показала да су првеноскопе даме два пута темпераментније од плавојки.

Да би доказали ову разлику научници су подвргли нарочитој процедури шест младих дама по две од сваке категорије. Стављене су у стаклене ормане и помоћу разних инструмената мерено је зрачење њихове телесне топлоте. При томе је дошло до резултата да су плавојке стварно најхладније, али ипак да не зраче баш много мање топлоте од смеђих.

И СЛЕПИ МОГУ НАУЧИТИ ПЛИВАЊЕ

У једној италијанској школи за слепо децу прошле године уведени су поред осталих и течајеви за пливање. Учитељи су за време часова за пливање утврдили да се деца осећају много поузданије у води него ван воде. Неки су чак, постали прави мајстори у пливању и скакању. Ипак већина од њих скачу у воду обавриво. Када први страх од воде преброде, развијају се ускоро у поуздане пливаче. За време пливања нису ретки судари и неочекивана рођења, јер се слепа деца често сударају и пливају један другом усусрет. То доказује да слепци на води не осећају присуство неке особе, као што је то случај на суву.

КАКО ИЗГЛЕДА МИЛИЈАРДА

Има много начина да се докаже колико је милијарда велики број.

Од Христова рођења, једва да је прошла милијарда минута.

Претпоставимо једно дете које се роди здраво и чија пулс бије 80 пута на минут. Оно треба да дочека двадесет и четврту годину па да му срце откуца милијарду пута.

Ако бисмо хтели да засадимо милијарду дрвећа, по 100 на хектар, за то би нам била потребна површина Белгије, Холандије и Швајцарске заједно.

Замислите неког доброг говорника који може да изговори 150 речи на минут. Кад би говорио сваког дана по осам часова, требало би му тридесет и осам година па да изговори милијарду речи!

КОЛИКО ЈЕ ДУНАВ СТВАРНО ДУГАЧАК?

Још не постоји тачно утврђена монографија Дунава, онаква каква постоји за друге мање реке. Отуда још ни данас не знамо тачно дужину Дунава и поред многих студија о њему. Најмања дужина Дунава према неким ауторима требало би да износи 2645 километара, док немачки географ Албрехт Пенк у својем испрпном делу о Дунаву, које му је пре педесет го-

дина донело славу, тврди да је Дунав дугачак 2900 километара, али и он додаје да и та цифра не мора бити тачна. Према закључцима интернационалне Дунавске комисије утврђена је дужина Дунава од његовог ушћа до града Пасау. Још раније је извршено савесно мерење од извора до Пасау. Према овоме се доказало да је Дунав дугачак 2850,5 километара.

МРАВИ — ВАТРОГАСЦИ

Ове мраве — ватрогасце — открио је један ботаничар посматрајући их у својој биолошко-ботаничком врти, и то сасвим случајно.

Једног вечера приметио је он да се остатак од цигарете брже угаси кад га баца на мравњак, него негде другде. Мрави су посипали упаљену цигарету мрављом киселином и угасили је. После овога он је уместо цигарете бацао на мравњак парче запаленог памука на једном дрвцу, и мрави су одмах приступили гашењу пожара. Чак шта више приметио је како је један мрав дохватио другог мрва и спасао га из ватре. Напослетку је покушао са упаљеном свећом неколико пута и мрави су је угасили, и то много брже но раније. Изгледа да су они били усавршили гашење. Јер су за краће време угасили пламен свеће.

НАЈБРЖА РИБА

Један одгајивач риба у Финској утврдио је после дугих истраживања да је лосос (лаке) најбржа морска риба. Она може да постигне брзину од 40 километара на час и овим темпом може да плива више часова а да се не умори. Међу рибама које живе у слаткој води долази на прво место штука, али она се не може ни упоредити са лососом, јер постиже само 16 километара на час.

Главни уредник Мића Димитријевић * За фотографије Александар Смић * Цртач Ђорђе Лобачев * Уредништво Пошкароева ул. бр. 31, Телефон 25-010 * Властник и издавач: Српско издавачко предузеће А. Д. Јован Тановић * Администрација Дечанска 31, Београд, Тел. 24-001-10; штампа „Штампаоница Београд“ А. Д. Дечанска 31. Тромесечна претплата 58.— дан.

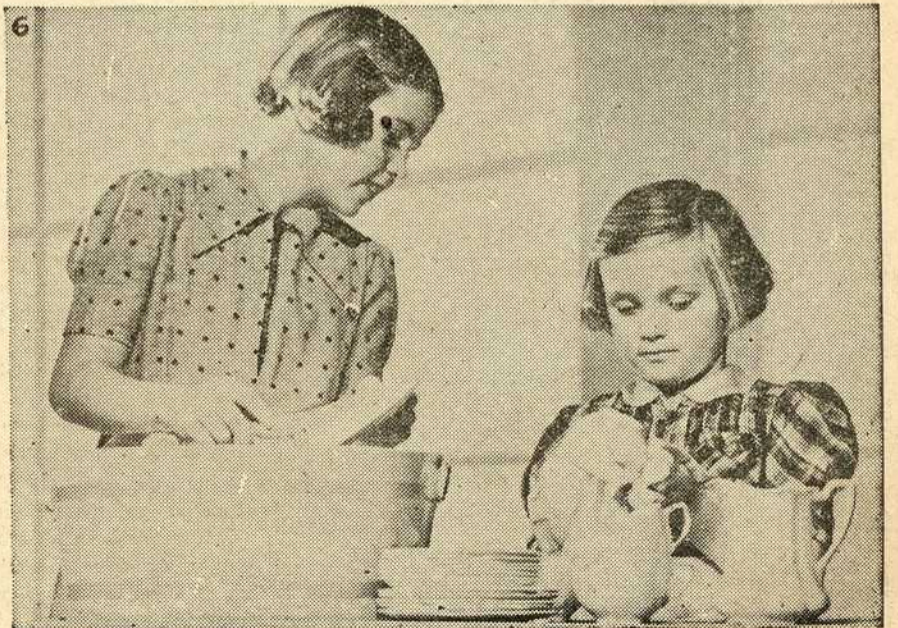
1 — Пре 20 година, 10 фебруара 1923 године, умро је један од највећих проналазача света професор универзитета у Вирцибургу, Виљем Конрад Рентген. Њему наука има да заблагодари за проналажење зракова који продиру кроз метале и све друге материје. Рентген је те зракове прозвао „Х-зраци“, али се данас зову његовим именом „Рентгенови зраци“.

2 — Живот у Златном Рогу, заливу Босфора у Цариграду, тече својим нормалним током. Турска је својом мудрој политиком неутралности још једном разбила игриште плутократских сила. (Снимци: В. Ф. А.)

4 — Младе лакоатлетичарке једне гимнастичке школе у Берлину тренирају трчање по снегу.
5 — Овај стари рибар и његов пас верни су другови, који деле и добро и зло. Његово пријатељство се лепо види и на овој слици.
6 — Вредне мамине помагачице. Мама ће се сигурно обрадовати кад види да је посуђе опрано и — све шољице чисте!

КРОЗ ЛЕД СВЕТА

3 — Верна заветима свога препородитеља Кемала Ататурка нова Турска иде постојано путем модернизације. И турска омладина има своју организацију по угледу на остале европске државе. Слика приказује трубаче ове омладинске организације.

Сликарски живот НАШИХ У ЗАРОБЉЕНИШТВУ

Заробљеништво треба учинити спопљивим. Немачке логорске власти чине са своје стране све да се тешка заробљеничка болест носталгија и меланхолија сведе на најмању меру. Оне одобравају слободну утакмицу у свим гранама културног развоја и усавршавања, не жалећи труда и пружајући највећу помоћ. Како међу нама има заробљених официра из свих друштвених слојева то је ова организација лако остварљива.

Поред предавања, концерта, позоришта, разних усмених листова и томе слично, у нашем нирибершком логору је веома развијена сликарска академска уметност. И наши многобројни академски сликари, вајари и аматери који допадше заробљеништва као резервни официри, а чији број није мали, труде се да послуже овој високој замисли искрено и свесрдно. Може се рећи да је њихов труд крунисан пуним успехом. Неколике успешне изложбе академичара Вељка Станојевића, Драгог Стојановића, Наумовића-Џонија, Драгог Арамбаше, вајара, Беложанског и других, биле су мелем на увезана и преболна срца другова. На овим успешним изложбама, сликано је српско село, српска — шумадска ношња, разне цркве и манастири, српски великани и други српски мотиви, што је све благотворно утицало, освежавало сећања на родну груду, мило и драге ојачавајући љубав, дух и тело за мајку Србију. Сви ови радови су по сећању — машти али су сликовити, уметнички израђени са пуно талента и уметничког дара.

Не мање су успешне и одлично организоване и приређене изложбе карикатура Наумовића-Џонија и других, које су поред карикатура појединаца, вешто изнеле и логорски живот са пуно духовитости. Карикатуре су представљале чиме се све заробљеник бави у заробљеништву на такав сликовит начин да су поједине карикатуре изазвале буре смеха и одушевљења. Поједине карикатуре су представљале генерале како врше јутарњу гимнастику, преврћа-

љадама километара... пут Нириберга. Треба истаћи да су веома успешни портрети израђени у боји и кредом сликара Вељка Станојевића, и то генерала Калафатовића, Васе Петковића, професора Јаношевића, учитеља Раденка Лепојевића, професора универзитета др. Мила Марковића, адвоката Димитрија Драшковића, професора универзитета др. Љубише Глишића, професора Симоновића, лекара др. Стевана Вукотића и других.

Веома су успешне и карикатуре које су израдили академски сликари Драга Стојановић, Наумовић-Џони и други а међу њима треба споменути успешне карикатуре лекара др. Милорада Костића, др. Стевана Видовића, адвоката Мила Михајловића, банкарског чиновника Драгомира Георгијевића, порезника Драгомира Бошковића, судије Воје Томића, инжењера шумарства Стефановића-Јалета, професора Панте Тутунџића и многих других.

Све ове изложбе отварају се поздравном речи признатих критичара и људи из уметничких редова. Ово је у нирибершком логору до сада радио професор пок. др Ранко Младеновић, затим Недељко Дивац, новинар Добривоје Стојадиновић и други.

Академски сликар Стана Беложански поред својих уметничких радова и приређивања изложби има веома велике заслуге и за израду скромног али одлично организованог логорског позоришта специјално у изради декора и костима.

Овај рад сваким даном даје све веће резултате а код аматера појачава вољу за рад и утакмицу на широком пољу ликовне уметности.

М. К. Иванић

Свирач из Коштане

(Цртежи: Драг. Стојановића, академског сликара и карикатуриста)

Скице из баракe

ње тела и томе слично, друге су представљале бивше политичаре са метлом у руци, затим млађе другове на деоби следовања, као и низ других веома успешних. Посећивање ових изложби осталим блоквима било је дозвољено са стране управе логора. Исте ту посећивали немачки официри, подофицири и војници најлепше се изражавајући о великим уметничким способностима наших академских сликара.

Још један је велики успех ових изложби и рада наших академских сликара. Израда портрета појединих заробљених официра, чије је слање у домовину омогућила управа логора. Може се замислити са колико су љубави ишчекивале у домовини породице заробљених официра ове драге портрете љубљеног татице, сина, брата... Ове су портрете радили највећим делом академичари Вељко Станојевић, Наумовић-Џони и други. Слање портрета породицама у неколико је умањило носталгију а породице су у луксузним рамовима стављали љубљени портрет дајући му највидније место у дому. Колико се сека и бата обрадовало своје љубљеном татици! Колико је жена пригрлило на груди портре свога драгог мужа, преносећи се у мислима хи-

Логорски „црноберзијанац“

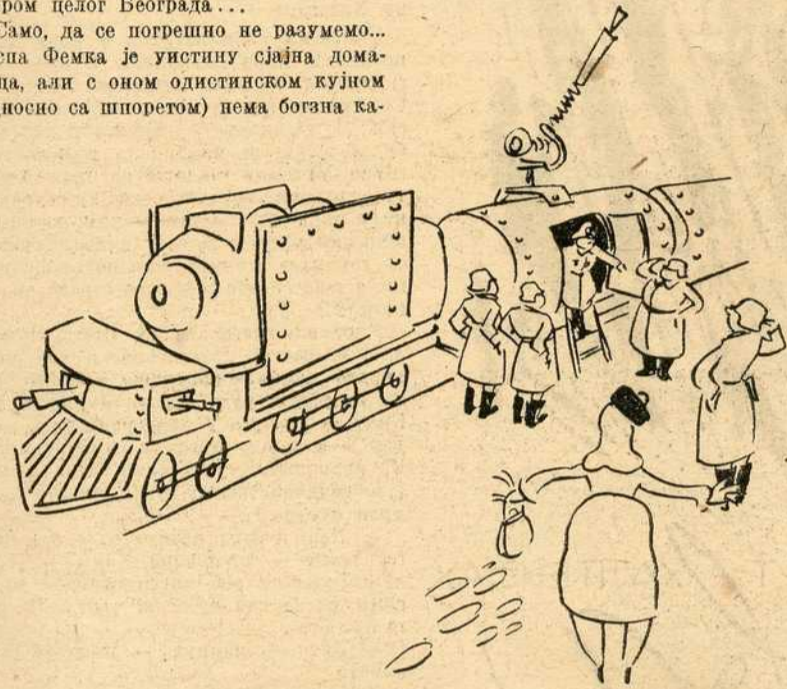

Госпа Фемкина кујна

Е, што она црна госпа Фемка уме да скува, то, вала, не уме нико... И, онда није ни чудо што је њена кујна позната, мал те не широм целог Београда...

Само, да се погрешно не разумемо... Госпа Фемка је уистину сјајна домаћица, али с оном одистинском кујном (односно са шпоретом) нема богзна ка-

познала па каже јесте, само ми даде знак да ћутим...
— Ију, ију! Па сигурно, чувају људи то у дискрепцији!

кве везе, пошто се већ четири деценије, — другим речима откако се удала — костира из кафана. Истина, уме, рецимо, да обари јаје, да исецка лук, зна како изгледа вода кад прокључа, и уме да начне теглу са слатким (које је, иначе, скувала њена свекрва), али друго, просто напросто — не зна!...

Госпа Фемкина кујна, толико чувена, позната је због сасвим друге врсте јела. Отуда њен комшилук и каже:

— Море, што госпа Фемка закува, то је закувано!

А, да уме да закува, ту нема шта... Ево и ових дана из госпа Фемкине кујне изишао читав један јеловник, који навичинама, њеним аборирцима, служи као права правцијата — душевна храна.

Пре десетак дана по комшилuku пукао глас да је у Београд приспео оклопљеним возом маршал Ромел!

— Својим сам га очима видела на железничкој станици кад је изишао из воза... Очепао се човек о мене, још ми каже: „Нардон“!

— Ију јел' могуће? — изненадио се комшилук.

— Јесте, богами, кад вам кажем! Тако ми мог Богосава.

— А ви њему, шта рекосте?
— Ништа... „Бите, бате“!

Два дана доцније, госпа Фемка испричала да је видела својеручно и маршала Кајтела.

— Ту је и маршал Кајтел!

— Шта-а-а! И он?

— И он.

— И њега сте видели?

— И њега. Само, био је у цивилу. Имао је леп грао иберцигер и филцани шешир.

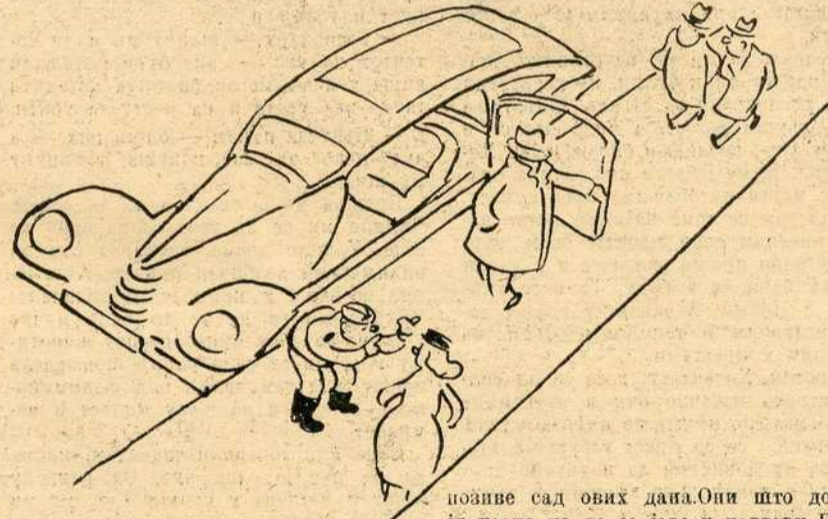
— На, добро сте га познали, госпа Фемка.

— Познала сам га... што да га не познам.

— На како, је ли по слици?

— По слици, дабо'ме... Стојим ти ја пред Академијом Наука у Кнез Михајловој улици, пред Мајнловом радњом, кад одједном стаде један ауто, и ко из њега изиђе: лично Кајтел! Сам је шофирао. Још припитам једног немачког војника је ли то маршал Кајтел, кад он се изненади како сам га

— На наравно!
— Добро а шта ће у Академији наука?
— Ех, шта ће... Прво отидите до Академије наука па кад видите како

су свуда постављени конопци око зграде и како чувају и наши полицајци и немачки фелдјајндарми ви дођите да вам кажем.

И, комшилук задео до Кнез Михајловој улици... И, није се мало забевекнуо. Пролази затворени конопцима а стража, фактички, стоји. И нико да пробе.

Вржебоље комшилук пожурио и испричао госпа Фемки шта је видео пред Академијом наука.

— Па је л' вам каже Фемка! Не варају њу очи.

— Знам, само, нама су рекли неки пролазници да чувају пролазе око Академије наука зато што је тамо открито једно тајно скровиште отровних гасова. — Усуди се да приговори једна комшица.

— Ама, којешта! Какви гасови. То је тек да се каже.

— На, добро, не рекосте шта ће у Академији наука ове личности што сте их видели?

— Ту држе седницу!
— Ко?

— Па они. Маршал Ромел, Кајтел. А јутрос, је стигао авионом и фон Папен!

— Шта кажете, и он стигао?
— И он!

— Оклопним возом?
— Није. Авионом. Баш сам била прешла у Земун да купим пертле за мог Богосава, и да се распитам за пеке чарапе, па кад сам се враћала, на мосту, кога видим — фон Папена, са свитом...

— У ауту?

— Не. Пешке. Био сишао из аута и посматра панораму Београда. Још био скинуо шешир, како је био сунчан дан, и гледа... Наравно, нисам била сасвим сигурна да је то фон Папен па сам питала једног од његових пратилаца, кад он потврди, а фон Папен чуо, ваљда, моје питање, па ми се насмеја и климну главом, као да ми се јави...

— Фини човек ваљда...!

— На, дипломата!

— Ију, слатка, госпа Фемка, значи држе седницу у Академији наука?

— Држе!

— На шта ли решавају?

— Ех, шта решавају... Решавају како да одведу ове наше мушкарце у Грчку да праве бункере!

— И-ју-у! У Грчку?

— За Грчку 50.000 а за друге не знам где ће их...

— На зар ће и за негде друго да нас купе?

— Него шта. Ево ови што добијају

шилук и растури се одједном цело друштво. Све потрчаше жене да виде на позиву што су им добили мужевни на који су спрат позвани...

*

Грешни госн Богосав, у земљу је хтео да пропадне кад је чуо које је све личности видела његова госпа Фемка, и каква се и зашта се држи седница у Академији наука! Хуктао, грешник, по кући и чекао госпа Фемку да се врати из вароши куд је по

свој прилици омет била отишла да нешто провери. Најзад кад је дочекао, рекао јој:

— Ама је ли, жено, могуће да си све то баш својим очима видела?

— Него чјим. Нисам ваљда видела твојим очима.

— А, она седница у Академији наука?

— На шта! Држи се седница... Још заседавају.

— Ама, жено, какви заседавају. Била лезинсекција... чистили зграду од стеница, па затворили прилазе да се не потрује свет кад пролази.

— Хм! — учинила госпа Фемка подругљиво — То су твоје фантазије...

— А твоје?

— Шта моје?!

— Па то што се очепао Ромел о тебе, што си видела Кајтела како сам шофира, како ти се фон Папен насмејао на земунском мосту...

— Да, па шта... Не верујеш...? Е, ако не верујеш идем, па макар ме ухапсили, да ти донесем њихове аутограме... Има да их чекам пред „Мажестиком“ и пред „Академијом наука“ и има да ми се испотнисују. Ево, спремила сам и хартију, па како ко изиђе од њих само му пружим налив перо, подметнем моју куповну књижницу и замолим:

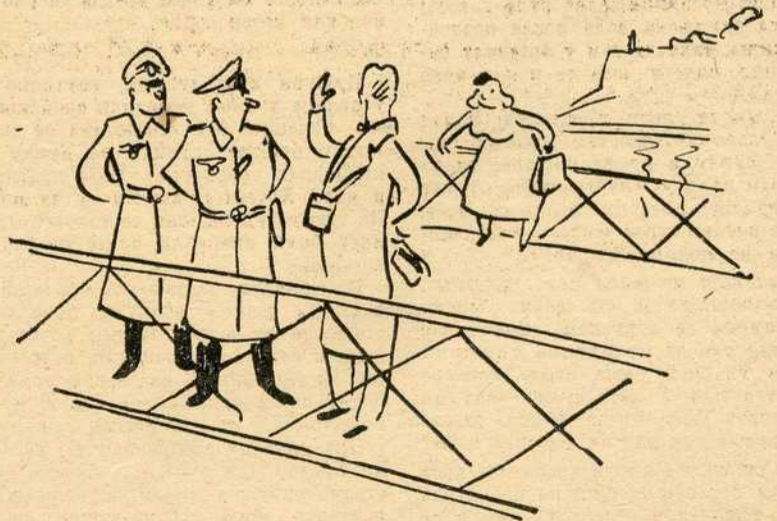
„Бите ајн аутограм фирм фрау Фемка!“

*

И, ено грешног госн Богосава... Се-

позиве сад ових дана. Они што добију позив па да се јаве у партију Берзе рада, то је за овде. Они што добију позив да се јаве на првом спрату, то је за Грчку...

— За бункере?

— Јесте! Онда они што добију позив да се јаве на другом спрату то је за Норвешку!

— Ју, ју, ју! — устумарао се ком-

ши код куће и чека да му госпа Фемка донесе аутограме... А, комшилук — прича ли прича...

М. Дим.

Ишта слонова

ПИСАХЕРБЕРТ ХАЈТЕНБАХ

Кад је сунце зашло, на небу се појави подбуло лице великог месеца. Појели смо нешто хране коју смо понели са собом и, како ништа нисмо имали да кувамо, није било потребно да ложио ватру, која би, уосталом, на овом месту била врло опасна. Било је сасвим изlišно да остављамо стражу, јер када нема газела, неће овде бити ни лавова. Лавови свакако не нападају слонове, на које смо ми пошли у лов.

Уморни од дугог и мучног пута кроз прашуму, одмах смо легли и заспали. Сећам се свих својих утисака док ми се очи нису склопиле. Свуда је владала нема тишина, коју није нарушавао ни рик зверова ни крештање ноћних птица. Уствари, тај мртви мук толико је деловао на мене да би ме, нема сумње, обрадовао и звук неког комарца, само да га је било.

Не знам колико је времена протекло кад сам се одједном тргао иза сна. Судећи по месецу, који се био већ високо испео на небу, било је око поноћи. Савао сам да ми неки велики вампир, страшни и крвожедни летинас, сиса крв. Лежао сам потрбушке, како ми се не би десило да ме месечина заслепи, на самој ивици једне рупе у којој је била скупљена вода после последњих кише, тако да сам у огледалу баре могао видети шта се изнад мене дешава.

Крв ми се следи у жилама. Изнад своје главе угледао сам огромну главу, сурлу и кљове највећег слона кога сам икад у животу видео. Лежао сам између његових предњих ногу, док се његова сурла њихала изнад мог темена не подирујући ме.

Страх који ме је од првог тренутка обузео постајао је све већи. Нисам смео ни да се покренем. Сваки час очекивао сам да ме огромна животиња једним ударцем своје сурле пошаље на други свет. У исто време, сину ми кроз главу једна мисао: Можда је ово само ружан сан или нека језива мора?

Док су ми ове мисли пролазиле кроз главу и док сам непомично посматрао слику у воденом огледалу, догоди се нешто неочекивано. Огромна животиња престале с испитивањем моје особе и прекорачивши ме с прорачунатом опрезношћу пође у правцу где су лежала три моја пратиоца.

„Пропали су!“ помислих у очајању и подигох главу да видим шта ће се десити.

Не знам да ли су несрећници спавали или су били будни, не усуђујући се да се покрену од страха. Животиња прво ољуши једног, а онда другог и трећег. Овај последњи био је један Хотентот који ме је дуго низ година пратио у мојим путовањима кроз дунглу. И, кад сам се томе најмање могао надати, велики слон подиже своју сурлу, дограби првога око паса и у лакој замаку баца га у бару. То исто учини и с другим. А затим се удаљи достојанственим и тешким кораком, па ишчежу у прашуму.

Сиротом Хотентоту, који је од силног страха избечио очи и нетренице ме посматрао, ништа се није догодило. Прибравши се од првог узбуђења, хтедох да му довикнем да похитамо друговима у помоћ. Али глас ми је запињао у грлу.

Тек кад сам се осврнуо, видео сам врло смешан приказ. Моја два друга седели су у бари, потпуно неповређени, али толико ошамућени да нису ни покушавали да устану из воде која је на том месту била врло плитка.

Одозго, с неба без звезда, црно се подбули месец.

Пужући кроз густиш, упутисмо се у правцу у коме је велики слон ишчежао. Грчевито сам стезао уза се своју тешку пушку, спреман да пуцам на први знак опасности. Моји пратиоци и мали Хотентот, пузали су за мном. По свему судећи, они се такорећи још нису били прибравили после необичног догађаја.

И, одједном, застадосмо притајивши дах. На једном великом пропланку стајао је на једној омањој узвиштини велики слон наш познаник, потсећајући на говорника на неком великом скупу под ведрим небом. Стајао је непомично, као да је исклесан од камена.

Никада нећу заборавити тај необични приказ. Пропланак је био са свих страна окружен прним оквиром шуме и утонуо у тако дубоку тишину да ми се чинило као да је чујем. А напред њега стајао је непомично стари мужјак, одајући целим својим држањем чудну сету и потсећајући на неког старца који се вратио свом дому у коме је про-

вео своју младост и који је затекао пусти и усамљен.

— Господару — шапну ми мали Хотентот на уво, — ако будете циљали више у лево, могли бисте га погодити тачно иза увета и на месту га убити.

— Нећу да пуцам — одговорих, — а ако неко од вас покуша, заврнућу му шију.

Прошла ме је свака воља за ловом. Чинило ми се да овог слона зрно не бије. У исто време, очекивао сам да видим неки необичан приказ. Али, једно осећање у мени је преовладало: Чинило ми се да би то било мучко убиство ако бих пуцао на ову животињу која ми је мало раније поштедела живот, кад сам лежао под њеним ногама, остављен на њену милост и немилост.

Иако смо говорили шапатом, изгледа да нас је слон чуо. Он покрену главу и погледа у правцу где смо ми лежали. Уплаших се да ћу у случају опасности ипак морати да пуцам. Али изгледа да је животиња закључила да се с те стране не треба ничег да плаши па опет западе у непомичност у којој смо је узнемирили.

Онда наједном подиже сурлу и кроз прашуму се заори заглупи зов. Тај зов понови велики слон трипут, па кад се у даљини утиша одјек, завлада опет нема тишина која је њиме била нарушена. А после неколико тренутака протутња дунглом страшни одговор. Са свих страна чула се јака слонова који су стотинама на броју, бесомучно трубили.

— Обрали смо бостан — јави се опет Хотентот. — Ова грдосија позива своје пријатеље да нас побии.

— Не трабуњај — прекинух га нестрљивим шапатом. — Да је хтео да нас побии, учинио би то сам. Ни речи више да не чујем! Иначе, може се догодити да нам ово буду последњи часови.

Наш разговор прекину страховита тутњава. Налик на обучене индиске слонове махараца, појави се безмерно крдо великих животиња у беспрекорном реду. Са свих страна шуме пробијале су се животиње кроз прашуму у правцу пропланка. Под њиховим тешким ногама земља се угњетала.

Можда сам превидео. Можда су ми нерви попустили те ноћи, тако да ни-

сам могао да оценим њихов број. Али ја сам спреман да се закунем да их је било бар неколико стотина, док су моји пратиоци доцније изјавили да су их видели много више. Пред сваким чопором ишао је мужјак предводник, а месечина се пресијавала на његовим белим кљовама. Онда су ступале женке и младунчад, поређани по величини.

Крдо преплави пропланак. Слонови се распоредише у полукругу, у чијем је средишту стајао стари мужјак. А онда, као по некој команди, спустише се сви на колена.

— Клањају се свом краљу — шапну Хотентот.

Циновски слон затруби у знак поздрава. Крдо се подиже и поче се груписати у мале правилне гомиле. Све то личило је на неки необичан сан. Мужјаци су се груписали за себе, а женке и младунчад у посебне групе. Мужјаци стадоше наспрам женки, трубећи продирио својим сурлама и тада поче најнеобичнији кадрил који сам икад у животу видео. Тешко су трупкале огромне ноге по пропланку, а јака се орила на све стране кроз дунглу.

Уши нам заглупише. Пред очима нам је нешто поигравало, и кад ми се већ учинило да више нећу моћи да издржим, бука наједном престале. Крдо се груписа у првобитни ред, којим је и дошло и упути се у дунглу. На пропланку остаде само стари мужјак, величанствен у усамљености замрле дунгле.

— Неће ваљда вечито овде остати, господару — проговори Ханс. — Додуше, кад су већ други отишли, мислим да је ово најбољи тренутак да га убијете.

— Вути — шапнух. — Може те разумети.

Да, моји нерви су били невероватно попустили. И то што сам рекао нишито није изостајало по својој бесмислености и несхватљивости од онога што сам видео.

У истом тренутку, на мој неовисни ужас, стари мужјак се окрете и пође право на нас. Дограби пушку, спреман на све. Моји пратиоци учинише исто. А мали Хотентот пребегле од страха. Мужјак се приближи, дограби Хотентота око паса и завити га у бару у коју је малочас бацно и другу двојицу.

После овога, слон се окрете, пређе преко пропланка обасјаног месечином и нестале у прашуми кршећи све у свом пролазу.

Протекло је много година од ове пустиловине. Да сам сам у вој учествовао, веровао бих да ми се то све привиђало. Али са мном су била и три пратиоца, који су у тој авантури много више настрадали од мене. Али кад год сам покушавао да разговарам с првом двојицом, или с малим Хотентотом, сви су одлучно одбијали да о томе говоре. Нема сумње, нису желели да се потсећају на те страшне часове.

А за мене ће вечито остати загопетка зашто сам баш ја био поштеђен...

Букет хризантема

Послала ми драга на дар хризантеме, Уз поздраве спатке, искрене и чедне, К'о да хоће рећи: прошлост моја вене И сав свет са њоме због љубави једне.

О, како је диван букет моје среће Румен, као усне у драгане моје, Како силно волим њу и ово цвеће Пуно росе чисте, као суза што је

Ја љубим букет сада место драге И диван мирис опјоно ме дражи. Но срце осећа пуно нове снаге Да варка то је и њу само тражи.

О, дођи, драга, у вечери касне Кад запад далеко изнад града руди; Да љубим тебе, твоје очи красне И да те страсно притиснем на групи.

Јер хоћу да снивам вечност овог света У загрљају твојем, у сред хризантема. Ап' узалуд све је! Свуд је пустош клета! Само букет овај — тебе нигде нема... Драг. Р. Макић

Вечерас у меома

ПИШЕ: ВИТОМИР ТИБЈ

Детектив Сумњић пробудио се тога јутра раније по обично. Протрља очи и спази: будилник је показивао седам часова. Хтеде да устане, али га помисао да треба из „техничких разлога“ да откаже састанак својој Дулчинеји, задржа у кревету. Примаче телефон ближе и поче да окреће бројке. У моменту када је требало да окрене последњу цифру, могао је сасвим јасно да чује следећи разговор с ону страну жице:

— Дакле, ви сте га ипак убили, колега.
— Да, имам утисак да је то једино логично решење. Он је управо окончао живот у њеном стану.
— Видите, ја сам мислио... уосталом знате шта. Бићете љубазни да дођете вечерас у шест сати у Гранд-хотел. Тамо ћемо моћи детаљније да разговарамо. Мој сто број пет стално је резервисан за мене.
— Прихватам, колега.
— Онда, бићу слободан да вас очекујем.
— Да, довиђења.
— Довиђења.

У узбуђењу Сумњић заборави да окрене последњи телефонски број своје Дулчинеје и сам импресиониран пређашњим разговором. Без сумње, радило се о убиству из љубоморе. Као искусан детектив узео оловку и по сећању записа тај разговор непознатих људи као и име хотела, уговорени час и број резервисаног стола. Шекспир би без сумње овде додао да је Сумњић у овом моменту изговорио оно чувено: **Бити ил' не бити.**

*

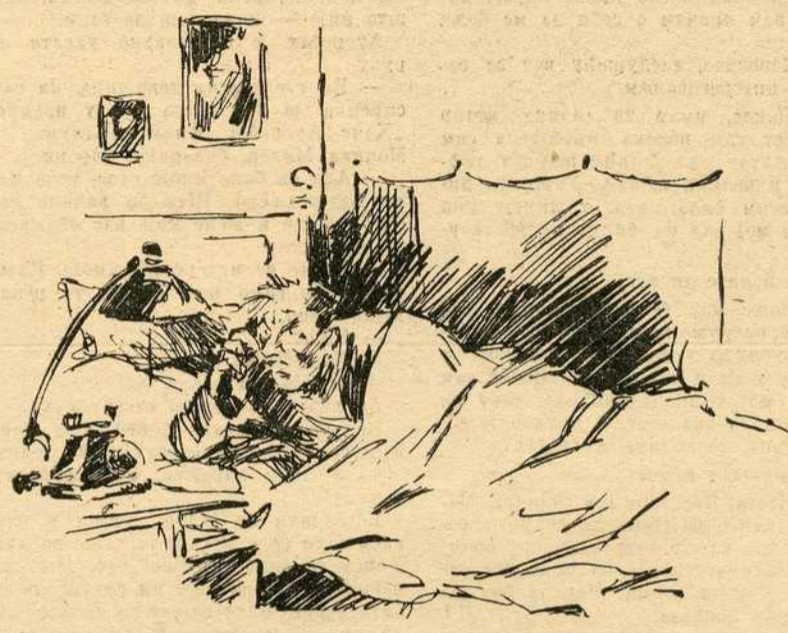
Тога вечера Сумњић је на четврт пре шест ушао у хотел и заузео сто број шест, одмах до стола пет. Помисао да ће у својој каријери доживети јединствен успех, уливала му је гордост и самопоуздање. Наручио је један коњак, запалио цигарету и као што приличи искусном детективу узео је новине и дискретно с времена на време бацао поглед на улазна врата кад год су се отварала. У пет до шест ушао је један човек са шеширом широког обода и задигнутом јаком на капу, који је заузео место за столом број пет. Трбало је сачекати и другог, пошто је још неизвесно ко је убица. Пошто је неколико пута осетио на себи погледе тајанственог суседа, Сумњић је чинио све да његово држање

буде што природније. Нешто после шест отворише се врата и на њима се појави једна прилика са шеширом великог обода испод кога се видела велика коса. Непознати човек упути се столу број пет и кад је опазио свог познаника, лице му се развуче у љубазан осмејак. Сумњић удвостручи на-

Сумњић више ништа није чуо. У глави је осећао ужасну празнину, а пред очима му се мутило.

*

После вечере, када је стигао кући, зазвони телефон.
— Хвала Богу што сам те нашао код куће, зацврктао је нервозно тап-

поре, које је чинио да остави утисак незаинтересованог човека, а уши је наћули као зец. После уобичајених поздравних речи, суседи су отпочели свој разговор:

— Ево колега, донео сам вам свој роман у рукопису. Ако допустите, прочитаћу вам претпоследњу главу, у којој сам окончао живот свом главном јунаку...

ки гласић из слушалице. А ти тако, допушташ да чекам два сата! Знај да више самном не треба да рачунаш.

Сумњић само што је зинуо да издекламује оно које почиње са „Али, душнице, уверавам те...“, један енергичан тресак слушалице његове Дулчинеје онемогући га у тој намери. То је био најнесрећнији дан у његовом животу.

Золушка

ПИШЕ: Д. БОЈАНОВИЋ

Још давно, врло давно, говорио сам да је то рђава ствар. Јер, ето, има света на воли и да врати. Ако не истом мером, — оно бар дупло. Имам ли права — пресуди сам.

Идем ја, тако, пре неки дан улицом. Клизаво, брате, да Бог сачува. Гледам. Људи смешно млатарају рукама, хватају се за зид. Као да су им ноге позајмљене. Клизаво, пријатељу. А ја гзим весело и смешкам се. Мени лако. Имам фон од гуме. Практично — просто уживам.

Идем ја тако, кад испред мене једна дамица, згодна, једва иде, сиротица.

Приђем ја и кажем — да помогнем, девојчице, ако допустите. А она се смешка враголасто и завлачи руку под лакат. Каже, овако је баш добро. И ја мислим. Тако ми пријатно да сам заборавио и зашто сам пошао у варош. Све. И цигарете и пријаву за стан и квасац за уштинке мојој, законитој супрузи.

А моја птичица цвркуће, поминье биоскоп и смеје се дебелој жени испред нас. Каже, боде кинобраном као по погачицама.

Одједном кинобран оде у вис, ноге се улетоше као божићни млихброт и пуначка особа леже на плочник.

Ја и моја салупница смејемо се гласно. У дугу. Ко не би!

Пођем ја одмах да спасавам. А мој

добри дух поче, некако изнутра, да ми шапуће на уво: Не прилази! Гледај своја посла. Али ето, не могу. Меко ми срце, пријатељу.

Приђем, ухватим с леђа и потегнем својски. И савет дајем:

— Знате, ви сте, госпођо, дебели и пазите преко корачате. Него како!

— Ко дебео? — цикну поштована као змај, изребри се и потеже кинобран. Мени као да се мало смрче. Камо среће да је сасвим, не би бар угледао своју најрођенију — ташту.

Пријатељу и читаоче! Јеси ли икад доживео судар возова? Ниси. И боље. Нисам ни ја. Али ипак мислим да све то није ништа према овоме.

Муњевито шешир ми се наби преко ушију, дугмад на панталонама попуцаше а на очи покуљаше неки кружићи. Црвени, плави, зелени.

Чујем ја као кроз олују:

— Дебела! Ију, насилник! Фљас. Клизаво! Биоскоп! Фљас. Тичице моја! Фљас-фљас.

А кружићи излазе, све по два.

Шта да пишем даље. И код куће ме сачекали свечано. Моја цевна супруга одузела ми, још онако немоћном, личну карту и ципеле. Ради сигурности.

Ето. И сад седим код куће, лечим убоје, а онај мој добри дух као да ми спет шапуће: „Учини добро, на дај се“.

Савети НАШЕГ ЛЕКАРА

Осим хиџене тела, постоји и хиџена духа...

Нема сумње да је данас сваки културан човек убеђен у неопходност хиџијенског, тј. здравог, чистог и уредног, према медицинским правилима и лекарском искуству, одржавања тела. То није потребно само зато да би човек био здрав и добро се осећао, био способан за рад и за задовољство које живот може да пружи, него је корисно и због тога што се и човечији живот продужује. Сва чињеница непобитно произилази из статистичких података из којих се види да се у року од непуна два века просечни човечији живот скоро удвостручио. То се може приписати једино напретку опште културе, а пре свега медицине и хиџијене. Јер не само да је медицина успела да уклони, скоро, нарочито у културним земљама, потпуно искорени велике епидемије, нап. куге и колере, које су косиле на стотине хиљада људи, него је постигла и то да су многе, некада страшне и тешке социјалне болести, као сифилис, туберкулоза и алкохолизам постану много мање опасне у толико што имају мањи број жртава. Осим свега напредак медицинске науке и лекарско искуство допринели су изградњи правила живота која омогућују одржање здравља. Велика је заслуга медицине и хиџијене што су доказале и свету наметнуле убеђење да умереност и чистота тела могу да живот учине пријатнијим.

*

Хиџијена тела данас је скоро опште усвојена. Ретко ће се наћи човек који би изјутра пошао на посао а да се не умие и не опере зубе. Ретко ће се данас наћи човек — данас ребе него икада! — који би се по правилу, сваког дана прејео, а тиме стално оптерећивао желудац и црева, који би, на крају отказали послушност. Данас је све ребе и ребе да људи живе у потпуно затвореним, загушљивим одајама, плашећи се чистог ваздуха. Међутим ретко је да људи знају да поред хиџијене тела треба водити рачуна и о хиџијени духа, јер исто тако као што човек неуредним и неумереним начином живота може да шкоди својем телу, запунтањем или претераним отпорењем свога духовног живота може да нанесе себи велику штету и то не само својим психичким, духовним и душевним функцијама, него и раду свих својих телесних органа.

*

За наше психичке, духовне па и душевне функције, важи исто правило као и за све остале, телесне функције нашег организма, а то ће рећи да ни један орган не сме бити, бар за дуже време — осим ако је оболео — излучен из целокупног функционалног склона, али исто тако ни један орган не сме да буде преоптерећен у својем раду. Због тога умереност је прво правило нашег духовног живота. По себи се разуме да и ту постоје индивидуалне разлике и као што један атлета, који је тренирао своје мишиће, може велики терет да дужи од осталих поднесе, тако и човек који више „тренира“ свој дух, уметник или научник, може дужи и интензивније да ради од других.

У погледу хиџијене духа неколико општих правила: 1) никада не треба и сувише развити тело на рачун духа, ни обратно. Због тога они који се баве ручним радом треба да посвете бар 1 сат дневно читању; то ће их разоподити, поучити и одржати свежињу духа. Исто тако они који се баве претежно духовним радом треба да посвете извесно време телесном кретању (гимнастика, спортови); 2) никада не треба радити духовно више од шест часова дневно. Преко тога мозак се замори, не може да схвати и на тај начин ускоро све психичке функције попуштају; 3) при духовном раду човек треба да буде миран, душевно спокојан и сконцентрисан да оно што чини; најгору су чести прекиди или рад неколико ствари истовремено; 4) напослетку духовни рад треба да се обавља седећи, удобно; без икаквих стега и напрезања.

Др С.

Новајмијена Береница

РОМАН ОД Х. Г. КЕРНМАЈЕРА

(6)

— Можете, али да се раније врати кући. Знате, како се данас младе девојке морају чувати, рече стара госпођа.

Она је била мудра жена.

Али је ипак била поносна што се Ханс Ауербах интересује за њену ћерку. Хтела је одмах да то саопшти комшилуку, али све комшинице већ су биле на прозорима. Моника и — славни филмски глумац! То је за њих био догађај дана.

Моника је била безгранично срећна и — радознала. Прво јој је питање било:

— Зашто сте ме позвали, господине Ауербах?

Он није оклевао с одговором.

— Зато што ми се необично свиђате, госпођице Моник.

Моника се збуни. Шта каже?

Ауербах успори вођњу.

— Шта се чудите? Зар не знате да вас волим?

Моника га погледа.

— Ако будете овако говорили, ја ћу одмах да изиђем, рече озбиљно. — Или мислите да то себи можете дозволити само зато што сам ја још једна непозната глумица? Станите, сад ћу да сиђем.

— Ни говора о томе. Имао сам мучке док сам пронашао ваш број у телефонској књизи међу толиким Милерима, а сад да вас само овако испустим!!

— Да не мислите да ћу због вас и име да мењам? Не, мени се моје име баш свиђа. Молим вас, станите.

— Већ сам вам једном рекао да нећу. Ја сам вас позвао на вечеру па треба и да идете.

— А куда?

— У ресторан. Не бојте се, нећу вас одвести у свој замак. Прво зато што га немам, а друго, знам да то девојке не воле.

— Барем не овакве као што сам ја.

Ухутали су. Напољу је била мрачна ноћ и ситна кишица је сипала по глатком асфалту.

— Дивно време, рече Ауербах да нешто каже. — Како само звезде сијају!

Моника прихвати шалу:

— И месечина.

Опет су неколико тренутака ћутали. Аутомобилски прозори мутили су се од кише која је почела јаче да пада.

— И ви се не чудите што сам вас позвао на вечеру? Нема шта да се чудите. Стварно, још пре неколико часова нисам знао да вас волим. А сада, госпођице Моника, што вас више гледам, све вас више волим.

Моника срдито тргну своју руку, коју је Ауербах покушао да ухвати.

— Престаните.

— Не могу. Хоћу да и ви мене волите.

— Па ја вас једва и познајем.

— Ни ја вас не познајем, па вас ипак волим.

— Ко зна колико је жена којима сте то већ рекли?

— У позоришту, на филму или у животу?

— У животу.

— Нема их много. А овако, како то сада вама кажем, уопште ни једној.

— И баш сте мене нашли? Па ви и не знате да сам ја свадљивица, да сам суетна.

— То знам. Јер да нисте, не бисте били жена. Све жене воле новац и славу.

— Варате се. Ја, ето, не волим. Наиме, још не волим. Доцније можда. Чула сам да у високом друштву у коме се ви крећете није тако. Тамо се људи лако кваре. Зато још имам времена...

Опет су заћутали.

— Уосталом, ако хоћете, продужи-ла је Моника после краће паузе, могу да вам причам о себи да ме боље уознате.

— Изволите, саслушаћу вас са великим интересовањем.

— Дакле, имам 23 године, метар шездесет сам висока, преболела сам у детињству мале богиње, шарлах, дифтерију и велики кашаљ. У школи никад нисам била прва, у лицеју још мање а мој рад на филму видећете ускоро...

— А волите ли кога.

— Воже мој, без срца нисам. Без срца се не може живети. Прво сам била заљубљена у свог учитеља коме је било педесет и пет година. После сам године мојих идолоа снизила, тако на шеснаест до двадесет. А колико је вама година, господине Ауербах?

— Тридесет и пет.

— Штета. Престари сте за мене. Мама ми каже да треба да се удам само за човека који је највише шездесет година старији од мене. Ви сте дванаест. Баш штета. Морала бих да вас варам доцније.

И против воље Ауербах је морао да се насмеје. Хтео је једном руком да загрли ту малу девојку, али она се измаче.

— Маните, господице Ауербах.

— Зашто?

— Зато што сам гладна.

Неколико минута доцније седели су у малом, пријатном ресторану. Били су млади и имали су добар апетит. Моника која је иначе на јеловнику увек прво гледала пену, није се много скањивала.

— Молим вас боцу лаког, белог вина, рече Ауербах келнеру.

— Само не слатког, дода Моника. Келнер се кришом осмехну.

— Зар ви не волите слатко вино, госпођице Моник, запита Ауербах кад је келнер отишао.

— Волим, али једна моја пријатељица, Јоника, причала ми је да сви кавалери заводе девојке слатким вином.

Ауербах се насмеја и понуди је цигаретом.

— Па ја немам намере да вас заводем, госпођице Моника. Ја желим само да вас... верим...

Моника Милер умало што није зинула од чуда.

— Шта кажете? Да ме верите? Па зато треба да вас волим!

— Да, бар оволико, рече Ауербах и показа прстима колико.

Моника се тобоже замисли.

— Но, толико може. Ви сте згодан дечко и... мало ми се свиђате. Не могу, додуше, рећи да вас волим, али што није — може још да буде.

Ауербах је благодарно ухвати за руку.

— Ви сте згодна девојчица. Ја сам спреман да већ сутра дам у новине: „Ханс Ауербах, филмски глумац и Моника Милер, балерина, верени...“

— Ала би било много суза, рече Моника одушевљено. Шта би радиле све оне девојке и жене које вас обожавају на платну.

— То ме не интересује много. Интересује ме само шта би на то рекла једна жена.

— Која?

— Па, разуме се, ви.

— Ја? Ја бих рекла: да!

Ауербах јој чврсто стегну руку.

Келнер је управо донео боцу вина и насуо чаше. Ауербах диже једну:

— У твоје здравље, моја мала веренице!

Погледали су једно другом у очи, насмејали се и ископили чаше до дна. Хансу је било смешно: ето, још пре неколико часова није ни слутио да ће бити верен. Како се све то десило? Да ли он ту девојчину поред себе воли и да ли ће се с њом оженити? Не, не, само то не. Сутра, прекосутра све ће јој признати. Она ће се помирити с тим, а он ће јој помоћи да направи каријеру. Амбициозне глумице жртвују све за каријеру. И Мелин брак ће бити спасен...

Ауербах наточи и другу чашу и ископи је до дна. Као да је вином хтео да умири своју савест. Није смео да погледа у отворене, насмејане очи младе девојке која је седела поред њега.

Она му намигну и показа очима на келнера, који је, отмен и важан као лорд, стајао мало даље. Њој је та отменост била силно смешна.

Ханс се осмехну, али тај осмех је био дрвен. Да ли да лаже и даље? Да каже да му није добро и да ће се сутра опет видети? Или да јој отворено каже: „Госпођице Моник, поред вас седи један зао човек, који је себи дозволио нечасну шалу. Наша веридба је — једна лаж“. Или да буде још искренији и да каже: „Јесте, поступно сам ружно од лудог и љубоморног мужа који сумња“.

Келнер је донео ново јело. Моника кришом погледа Ауербаха.

— Хвала, ја не могу више.

— Мораш да једеш. Не могу ваљда сама да једем. Уосталом, имам права и да заповедам. Или смо верени или ни-

смо? Да се случајно ниси већ покајао? Молим те лепо, само кажи. Још има времена да се повучеш.

— Не, не, шта то говориш... рече Ауербах и подрвене. Најрадије би пропао у земљу од стида. Зашто он уопште игра ту комедију? Ова млада девојка му сама меће речи у уста. Сада је био тренутак да буде искрен и да јој све призна. Али Ханс Ауербах није имао храбрости.

— Уосталом, Моника за сутра смо већ позвани у госте.

— Код кога?

— Код генералног директора ван Тонкена.

— Код генералног директора ван Тонкена? Шефа Инка-филма? Па ја га уопште не познајем.

— Упознаћеш га сутра.

— Али тамо ће бити и сувише отмено, а ја немам вечерње хаљине...

Ауербах љутле није ни приметио како је обучена. Одмерно је погледом од главе до пете. Лена девојка, помислио је у себи. Нисам погрешно што сам је изабрао за вереницу.

— Добро, купићемо хаљину. Доћи ћу сутра по тебе да идемо код кројача.

— Не, то не може. Наша веридба још није јавно објављена, па би свет могао свашта да говори...

— Нека говоре шта хоће, само ти мораш да будеш лена пред директорима, новинарима и осталим гостима.

— Ах, то је као у причи.

Ауербах је осећао да би још увек могао све да призна. Да, то је све само један леп сав. Али, уместо тога рече:

— Ти си моја мала вереница и пољуби јој руку.

*

Ауто је журно осветљеним улицама велике вароши. Моника је била сјајно расположена. Воју код лифта дала је пет марака бакшиша и рекла: „Ево ти па купи себи кућу!“ У једном ба-ру су играли и пили сект, а затим су отишли у Јуршицев локал да попију кафу. Ханс Ауербах је намерно по-шао тамо да га види Јуршиц.

— Пази Ауербаха, шапутали су филмски глумци и глумице кад су га угледали са Моником. — Запело нека нова љубав!

У изврном расположењу попили су кафу. Јуршиц се није појављивао.

Била је давно прошла поноћ кад се Ауербахов ауто зауставио пред Моничином кућом. Моника, сањива, већ је зевала.

— Моник, не заборави сутра ујутро морамо код кројача.

— Салон Хибнер, Лајпцишка 11. А сада лаку ноћ, жив сам заспао...

— Лаку ноћ, Моник, рече Ауербах и чврсто стегавши руку симпатичној девојци.

— Лаку ноћ, Ханс!

Нису стигли да се пољубе. У вратима је шкљоцнуо кључ, јер, мама је већ чекала. Мајка је гледала прекорно и испитивачки.

— Мама, рекла је Моника гледајући је право у очи, ми смо се...

Последњу реч Ауербах није чуо јер су се врата залупила.

... верили, допунио је реченицу у себи и с непријатним осећањем због своје неискрености потерао лудачки брзо кола мрачном улицом.

*

Мела ван Тонкен осећала се врло лоше. Као мора притискивала је мужевљева хладноћа и уздржаност као и неизвесност од сутрашњице. Ван Тонкен се вратио доцкан. Био је као и свих тих дана закончан али учтив. Кад је мало пажљивије погледао своју жену забринуто је запитао:

(Наставиће се)

Жеља

Чудна ме жеља тада из сна прене...
Када ћутљиви месец, та галија ноћи
Заспалим небом на далеку пут крене.
И ја бих хтео с њим некуда поћи.

Некуд у поноћ језиву и ледну...
Срце ме вуче, браћа су ми тамо...
Пуста је жеља... олуј чујем само
И негде, у ноћи, кукавицу бедну...

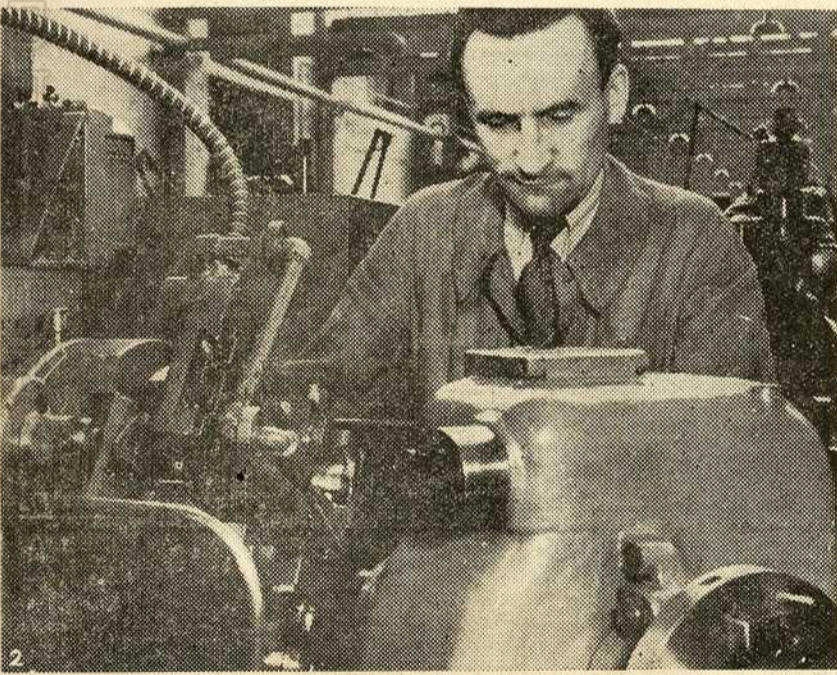
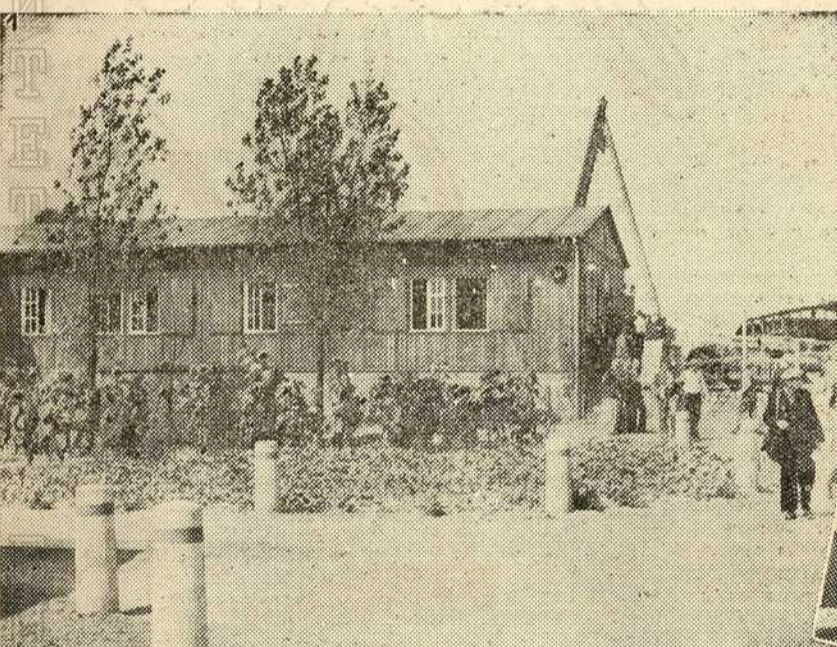
У мислима ми се чудна слика ствара
Док се на поноћном небу галија губи...
Ко зна, можда ће она ноћас да их љуби?
Ветар завија, плаче липа стара.

Ђорђе Симић,

иченик Држ. Трг. Академије, Београд

ФРАНЦУСКИ РАДНИЦИ у Немачкој

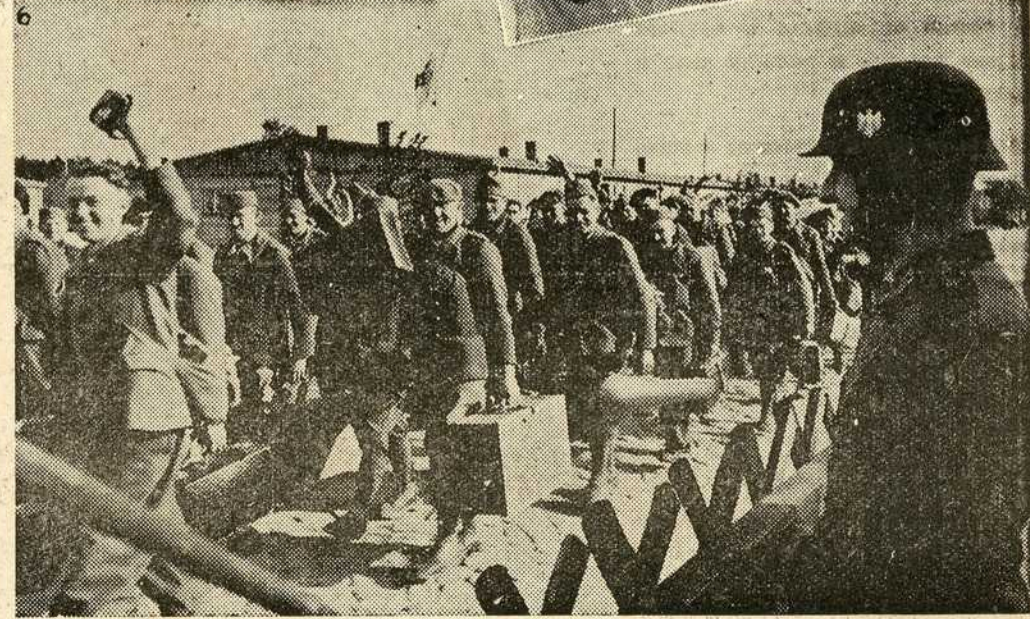
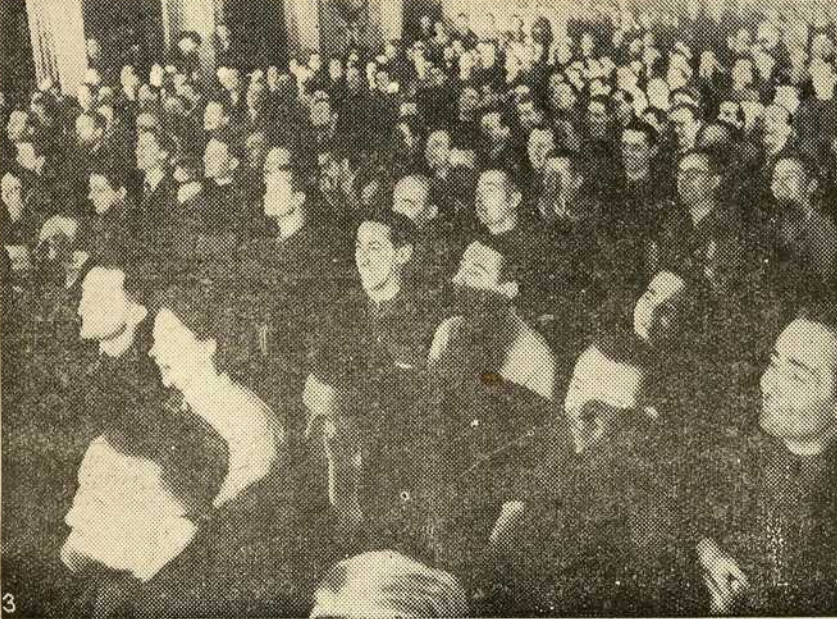
- 1) Страни радници у Немачкој уживају пуну социјалну заштиту, коју уживају и немачки радници. Не треба наглашавати да је та заштита на високом степену, јер је Немачка земља радника. Слика приказује кантину предузећа у коме раде Француски радници.
- 2) Француски стручни радници много се цене у немачким предузећима. Као радници су одлични и у многим предузећима као специјалисти незамењиви.
- 3) Француски уметници из домовине дошли су да својим земљацима пруже забаве и разоноде. Зато је у суботу увече тако весело у кантини предузећа, јер се тога дана дају претставе.
- 4) Жанета је сва срећна. Има и зашто да буде; међу својим колегама, француским радницима, који раде у истом предузећу, нашла је вереника и сад њих двоје заједно зарађују толико да ће моћи кад се врате да оснују свој дом и породицу.

5) „Скоро ћемо кући на осуство“, кажу ова два Француска радника. „Овде нам је добро и задовољни смо, а сваке године добијемо по неколико пута осуство да се видимо са нашим на дому“.

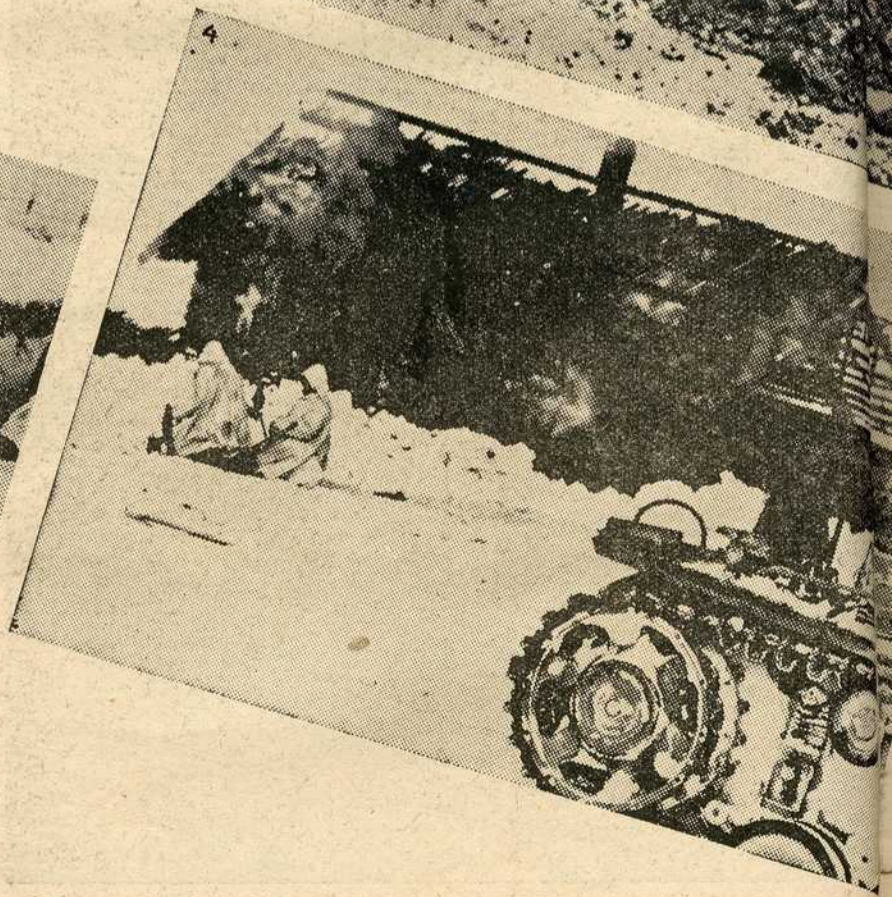
6) Француски ратни заробљеници напуштају заробљенички дозор — заувек. Они се радосни враћају својим кућама, јер се извештао број француских радника пријавио добровољно на рад у Немачкој.

(Фото: В. Ф. А.)

Зимски дивизион

1) Лице војника са Источног фронта очемичено је свакодневном тешком борбом против непријатеља и природе. Али оно показује и гвоздену вољу и одлучност.

2) Борба са снегом затвеза од војника исто голику упорност као и борба с непријатељем. Свакодневно треба поново очистити ровове од снега који их је завејао.

3) Сврзнута земља терђа је од камена. Пијуком и експлозивом једва се могу ископати плитка склоништа у равној степи преко које бришу ледени ветрови.

4) Куће и брвнаре у ретким насељима циљ су граната артиљеријске ватре. Кад оне изгоре, војници морају да траже склоништа на отвореном пољу.

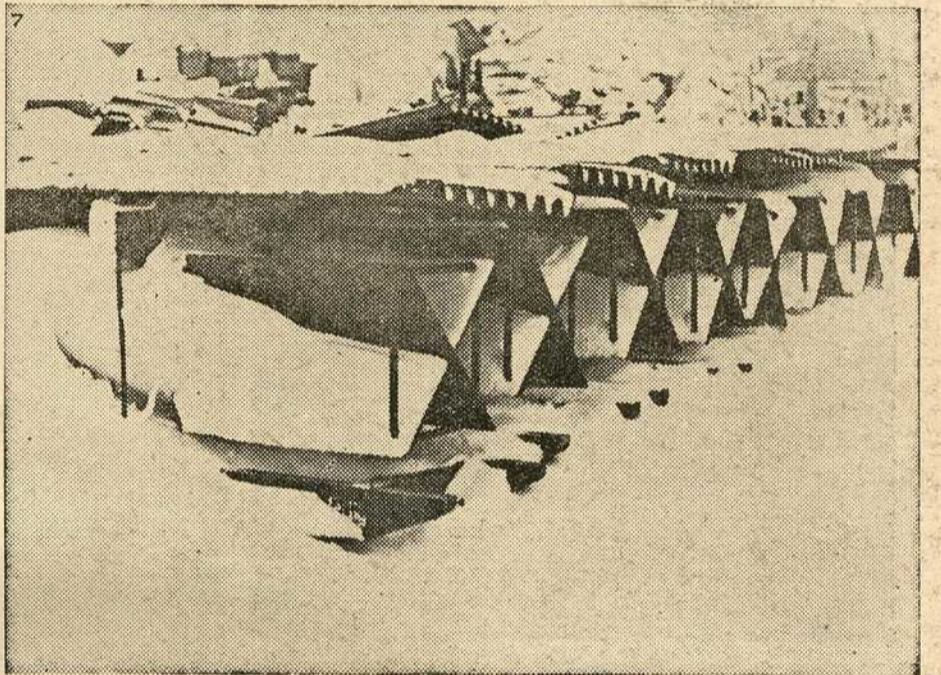
а
а

5) Будним оком стражар бди над оголелом и снегом завејаном степом.

6) Кратак одмор једне извиђачице у заветрини једне увале. У меком снегу може се мало и дремнути.

7) Тешке и најтеже авионске бомбе сложене на ивици једног привременог аеродрома на Истоку одлично су камуфлиране под наслагом новог снега.

(Фото: В. Ф. А.)

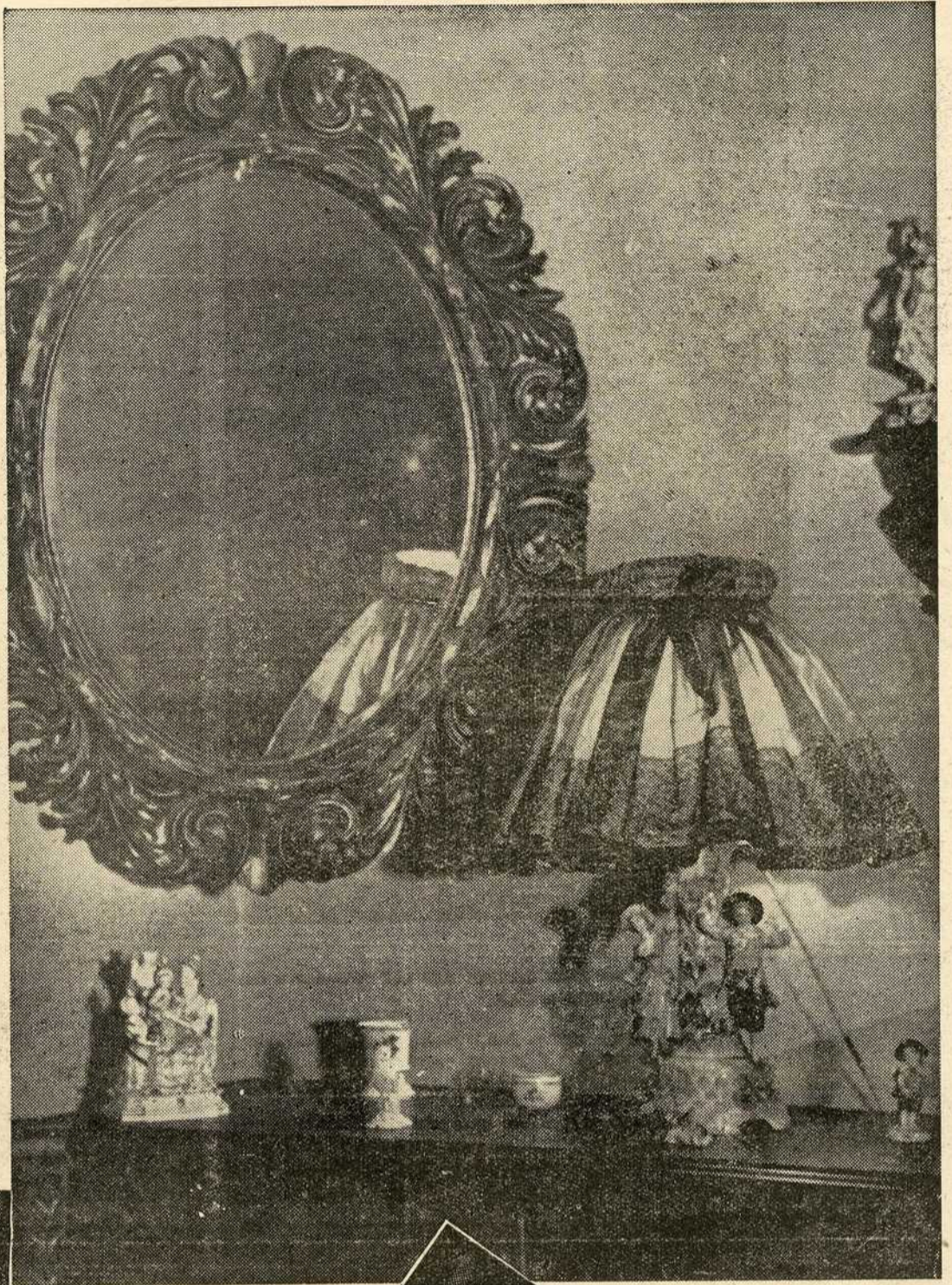
8) И поред језовите гладноће и снежних бура комора је у сталном покрету. Снабдевање фронта мора да се врши по сваку цену и при сваким временским приликама.

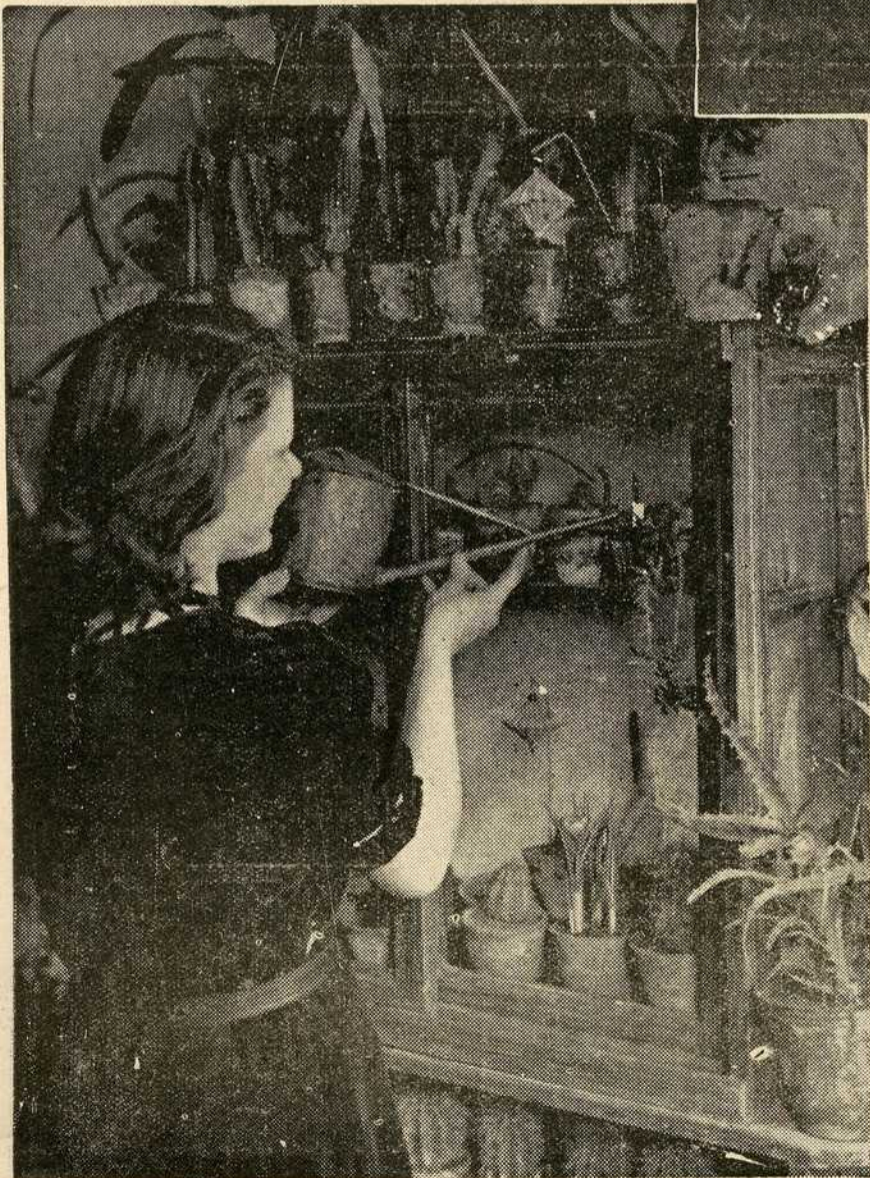
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Ситне, људске страсти

Ко од нас нема по коју страст? Група наших слика приказује оне београђане који имају те ситне, али и беспорочне страсти. Пред нама је ево, један страсни скупљач марака. Он не тргује њима, већ их скупља да би уживао у збирци коју је сам створио. Ту је слика малих украсних предмета за витрину или полицу. То

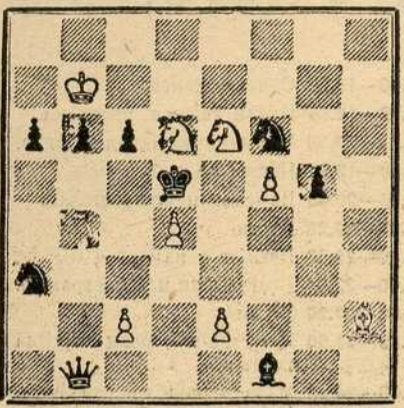
(Снимци: А. Симић)

је засебно поглавље тих људских страсти. Од те страсти пате највише даме — домаћице... Погледајте овог симпатичног мараклију како густира први дим из старе турске „муштикле“. Али, то није и једина коју има. Читаву колекцију накупио је овај пушач, скупљајући муштикле било по гурманском свом изгледу, било што је збиља „марака“ пушити на њој... Најзад ево још једне страсти — домаћице. То су скупљачице — кактуса. У највећим и бодљикавим биљкама тропских крајева, многе су нашле лепоту и, ни за што на свету, не би се одвојиле од њих... А ту је приказана исто тако позната страст и скупљача — „златних“ рибица...

ШАХ

ПОКУШАЈИ

Мат у два потеза
Решење: 1. Le5

II

Бели: Kc2, Tc3, e7, La8, h4, Sc8, e4, Pd2, e3, f3 = 10
Црни: Kd5, Tc6, La7, h7, Sb2, g7, Pб6, d7 = 8

Мат у два потеза. Решење: 1. Lg3

III

Бели: Kg1, Ta4, d1, Lh3, Sc3, h4, Pf2, g5 = 8
Црни: Ke5, Da7, Lb7, c5, Sf8, Pa5 = 6

Мат у два потеза. Решење: 1. Kh2

Горња три примера показују могућност логичког и тематског обрађивања покушаја решења у двоцветном проблему. До сада су углавном прве одбране биле дате у почетној позицији. Овде су оне омогућене тек слабостима покушаја, које се слабости могу тематски обрађивати као и прве слабости у реалној игри. (Отварање

линија, у првом примеру). Исто тако може се обрађивати и бели корисан ефекат (одвезивање, у трећем примеру). У покушајима се дакле могу, начелно, остварити прве теме из реалне игре. Шта више, могуће је у двоцвету обрадити и многе тропотезне теме, пошто бели вуку два потеза, — управо колико и црни у тропотезу. (Трећи пример показује, тако, реципрочност фон Холцаузен сециште). Бело слабљене може материјално омогућивати црну одбрану, докле неизводљиву, а може само отстранити штетно дејство већ постојеће одбране. У првом примеру се види, да су црни у стању да одмах бране коњима сваку претњу са пола e7, или је та одбрана скопчана са напуштањем контроле пола e4 или e4, што би довело до мата црним. (Овде се јавља нека врста црног „пробешпила“). Но бели покушај отстранује или компензира штетни ефекат одбране, тако да она постаје само корисна. Ту може доћи до супституције прве одбране на бели „пробешпила“. У поменутом примеру, контролу пола e4 и e4 преузима Лауфер (односно Дама), ослобађајући ангажоване коња. Одатле нова тематска могућност: обрађивање дозвољене слабости прве одбране и њене компензације. У другом примеру, штетни ефекат прве одбране јесте одвезивање белих фигура, али овај ефекат је надокнађен сециштем покушаја (Гетхарт).

Даља могућност тематске обраде јесте корисни ефекат те прве одбране. (Сециште у трећем примеру). Примери садрже и прве покушаје одбране, које је аутор приказао 1936 (види В. Бор, I нагр. на Поповом турниру „Шпикје“-а). Диспозиција је овде таква да је једна одбрана неуспешна у једном покушају а безуспешна у другом и обратно (алтернативна диспозиција). Ова диспозиција добро истиче логику композиције, нарочито тамо где је решење потпуно независно од покушаја, тако да се прве параде не појављују као варијанте у реалној игри. Покушаји одбране намећу одговарају у свему првим одбранама у реалној игри

Стари Сомерс пример 7 екакачевих сецишта и Ваггингов пример белог полувезивања, поред других мање познатих примера, претстављају почетне покушаје тематског обрађивања овог подручја. Горњи примери и ова оскудна објашњења показују колико је то подручје покушаја велико. Измењена игра од покушаја до покушаја, или према реалној игри, компензирани ефекти односно продужени покушаји, блокус после покушаја претњом, то су само неке од даљих могућности рада. Ово подручје покушаја је можда веће него подручје реалне игре.

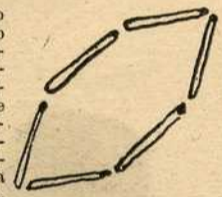
КАД СЕ ПРОМЕНИ ЈЕДНО СЛОВО

У нашем језику има доста речи које кад им се промени само једно слово добијају сасвим ново значење. Описаћемо вам пет таквих речи а ви се сетите како гласе пре и после промене слова:

- 1) Варош — водоизмац
 - 2) Једна животиња — опет једна животиња
 - 3) Врста чувара — масло
 - 4) Брдо — један од удова
 - 5) Птица — кука.
- Одговори у идућем броју.

ДВА РОМБА

Наша слика јасно вам показује како од шест пшвица можете да добијете један шестоугао. Треба да преместите две пшвице и да додате једну нову пшвицу, али да све буде тако удешено да добијете два ромба.

Покушајте, јер је могуће и лако! То потврђује и решење које ћемо вам дати у идућем броју.

Ја ми знате?

ПИТАЊА

- 1 — Коју је драму написао Јован Скерлић?
- 2 — Да ли клица садржи амонијак и шалитреју киселину?
- 3 — Колико је био висок Колос са Рода?
- 4 — Ко су били Трибали?
- 5 — Када је први пут кован новац у Србији?
- 6 — Када се први пут појавио динар као новчана јединица?
- 7 — Како је по законском пројекту требало да се зове динар?
- 8 — Ко је покренуо хумористички лист „Стармал“?
- 9 — Ко су били софијсти?
- 10 — Где се налазио стародревни Овсени друм?
- 11 — Када су почели да употребљавају тај друм?
- 12 — Шта изазива замор у мишићима?
- 13 — Које гране улазе у превентивну медицину?
- 14 — Ког су порекла такозвана турска купатила?
- 15 — Од побројаних драма коју је написао Лаза Костић: Еквиноција, Свет, Пера Сегадинац, Краљева јесен?
- 16 — Када су Срби примили Хришћанство?
- 17 — Колико је било потребно хране дневно једном преисторијском диносаурусу?
- 18 — Шта су протуберанце?
- 19 — Од чега се састоји памук?
- 20 — Колико очију има мува?

Можете ли се сетити?

ЧИЈИ ЈЕ ОВО ЖИВОТОПИС?

Познајете ли главне претставнике наше књижевности? Даћемо вам неколико карактеристичних појединости о једном нашем књижевнику за кога свакако знате. Читајте пажљиво и потрудите се да погодите, а погодите ако познајете нашу књижевност. Дакле, читајте пажљиво.

Књижевник-приповедач. Рођен 1862 у Салашу Црнобарском, умро 1905 у селу Глоговцу. Гимназију је учио у Шапцу. Учитељску школу у Београду. Учитељство је, а касније је прешао у Београд где је био на разним пословима. Једно време био је драматург Народног позоришта.

Да ли сте могли да се сетите о коме је реч, јер сви ови подаци већ јасно кажују ко је у питању? Нисте? Онда наставите.

Прве књиге приповедака издао је у Шапцу 1886 и 1888 године под насловом „Слике из сеоског живота“. Затим је дошао читав низ збирки приповедака, затим повела „Селанка“. Најпосле написао је и изванредно популарни роман „Хајдук Станко“, док три започета романа није успео да заврши...

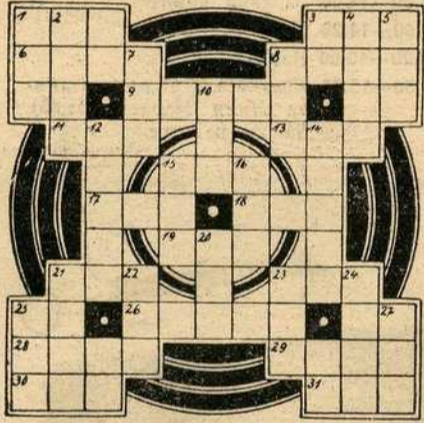
Ако ни сада не знате о коме је реч, прочитајте још и ово:

У друштву с Драгомиром Браком написао је популарни позоришни комад из народног живота с певањем „Бидо“ (1892 године), а у друштву с Чича-Илијом „Потеру“ (1895 године). Оба комада и данас су још на репертоару ових наших позоришта у земљи.

Сада већ знате о коме је реч. Но никад, за сваки случај имате овде и одговор.

Јанко Веселиновић

Укрштене речи

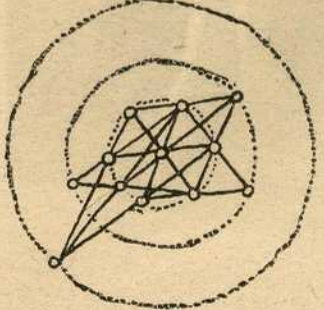
Хоризонтално: 1) Дрво, 3) Отице, 6) Предлог, 8) Старешина опатије, 9) Најстарији слој земљине коре, 11) Дасање, 13) Свеза, 15) Орган у коме је седиште чула слуха, 17) Алкохолно пиће, 18) Део лица, 19) Име прве жене, 21) Врста антилопе, 23) Прибор за билијар, 25) Једна скраћеница, 26) Презиме једног нашег књижевника, 28) Провалазач радума, 29) Највећа планина у Европи, 30) Презиме француског књижевника, 31) Екипа на фудбалској utakmici.

Вертикално: 1) Кућа, 2) Судбина, 3) Река у Сибиру, 4) Давати, 5) Грчко слово, 7) Дувало, 8) Женско име, 10) Шупљы спроводник, 12) Илиреки краљ, 14) Птица, 15) Зла, 16) Лична заменица, 20) Превозно средство, 21) Норвешки композитор, 22) Уништи, 23) Ради на разбоју, 24) Оправља, 25) Врста спорта, 27) Престоница једне европске државе.

РЕШЕЊА

ИЗ 59-ОГ БРОЈА

Одговор на „СТРЕЛИЦА И МЕТА“

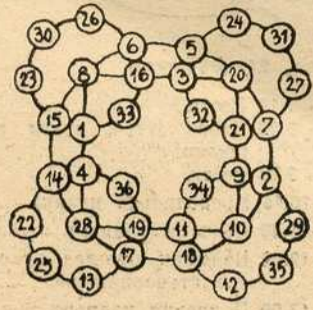
Одговор на „ТРИ СВЕЂЕ“

Остале свега три свеђе, јер ће остале изгорети.

Одговор на „ОБОРЕНИ ПУТОКАЗ“

Јанко је знао како се зове село из кога је пошао. Зато је подигао путоказ и наместо га тако да крак путоказа с ознаком села из кога је долазио буде окренут томе селу. А када је то учинио, самим тим је путоказ поставио како треба, те је могао да се оријентисе и мирно да настави пут.

Одговор на „КРУЖИЋИ И БРОЈЕВИ“

Одговор на „ИГРА ПШВИЦАМА“

Одговор на „ПРОДАЈА ГУСАКА“

Било је свега 11 гусака: прво је пролазило 5 и по плуе пола равнио 6; од остатка 5 продала је 2 и по плуе пола равнио 3, дакле продала је 9 гусака, а остале су 2, дакле 9 плуе 2 равнио 11.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ОДГОВОРИ

- 1 — Од наших књижевника учитељи су били: Доситеј Обрадовић, Ђура Јакшић, Јанко Веселиновић и Милорад Петровић.
- 2 — Вука и шакала врло је тешко отрвати. Ако они осете да су појели нешто што почиње да изазива болоне у стомаку, они имају такав стомак да могу одмах да изазову грчеве које избацује напоље ову прогутану храну.
- 3 — Стуб дима који се диже из вулкана може да достигне врло велику висину. Забележена је висина од 13.000 метара. То је утолико значајније што у том диму има и пепела, комадића и већих комада камена.
- 4 — Једна добро ухрањена и однегована камила може да прелази дванаест до тринаест километара на сат.
- 5 — Династија из које потиче данашњи јапански цар влада већ 2009 година. Свакако да такав јубилеј нико други не би могао да забележи на целом свету.
- 6 — Сматра се да је до сада извађено и прерађено толико дијаманата да би, када би се сви искипили на једно место, заједно тежили тринаест осамдесет квинтала.
- 7 — Рачуна се да се на целој земљи сто шездесет милиона хектара земље налази под житом.
- 8 — Ако се узме карта целог света па загледа пажљиво, видеће се да се сва најважнија полуострва на свету протежу са севера на југ.
- 9 — Човек је тело састоји се 70 процената од воде.
- 10 — Прву историју ерпског народа написао је Ђурађ Бранковић, у Хебв. крајем седамнаестог века.
- 11 — Први ерпски крунени краљ био је краљ Михаило 1677 године.
- 12 — Термометар је измислио Галилеј.
- 13 — „Ементалер“ се зове по месту Ементалеру у Швајцарској где се прво почео производити овај сир.
- 14 — Жабе су корисне животиње, јер уништавају инсекте и пужење.
- 15 — Емболија се у медицинским назива појава, када се један комадић агрусиране крви или друге органске масе одвоји од свога лежишта и, повесен крвотоком, зачепи коју артерију. Последње емболије могу бити врло опасне, јер емболија изазива или одузелост или смрт.
- 16 — Електрични ралио-таласи крећу се кроз ваздух приближно брзином светлости, то јест ралио таласи крећу се брзином од 300.000 километара на сат.
- 17 — „Милтијадова слава не да ми да спавам“ рекао је Темистокле својим пријатељима после битке код Маратона, 490 пре Христа.
- 18 — Суецки канал је просечно широк сто метара.
- 19 — Плавни угаљ је снага која се добија искоришћавањем пљме и осеке.
- 20 — Имају четири Немањине биографије. Писали су их св. Сана, Стеван Првовенчани, Доментијан и Теодосије.

РЕШЕЊЕ УКРШТЕНИХ РЕЧИ

Хоризонтално: 1) Омаха, 6) Бактерија, 9) Сваћа, 10) Авдес, 11) Адахо, 13) Јунак, 14) Утаманиги 15) Антон.

Вертикално: 2) Мотка, 3) Хорда, 4) Катаракта, 5) Ујединити, 7) Устав, 8) Осена, 12) Орман, 13) Јанко.

Недељни програм

БЕОГРАДСКЕ РАДИО-СТАНИЦЕ

Недеља, 21 фебруар

- 7.00—7.20 Вести.
- 7.20—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00—9.20 Вести.
- 9.20—10.45 Преподневна музика.
- 10.45—11.45 Свечани концерт.
- 11.45—12.00 Недељни преглед за српско становништво.
- 12.00—13.00 Подневни концерт.
- 13.00—14.00 Подневна музика. Свира мали радио оркестар под управом Федора Селинског.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 15.00—15.00 Краткоталасна радиостаница Лили Марлен (31,65). Час за војнике.
- 15.00—16.00 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, извештај о водостању, забавна музика.
- 16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику.
- 16.05—18.00 Преливање тонова.
- 18.00—18.30 Час немачке народне групе.
- 18.30—19.00 Српска емисија.
- 19.00—19.05 Прелиставање програма.
- 19.05—19.45 У овој недељи доносимо.
- 19.45—20.00 Из савремених догађаја
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.40 Пожели нешто из Београда.
- 21.40—22.00 Београдски млади стражар.
- 22.00—22.20 Вести.
- 22.20—24.00 Од А до З — један кабар.
- 00.00—2.00 Поноћна музика.

Понедељак, 22 фебруар

- 7.00—7.20 Вести.
- 7.20—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00—9.20 Вести.
- 9.20—10.00 Емисија за српске сељаке.
- 10.00—12.00 Пауза.
- 12.00—13.00 Подневни концерт. Свира мали радио оркестар под управом Отмара Хофера.
- 13.00—14.00 Подневна музика.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 15.00—15.00 Краткоталасна радиостаница Лили Марлен (31,65). Час за војнике.
- 15.00—15.30 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, извештај о водостању.
- 15.30—17.00 Поподневни концерт.
- 17.00—19.00 Српске емисије.
- 19.00—19.05 Прелиставање програма.
- 19.05—19.30 Јужно-немачка сеоска музика.
- 19.30—20.00 Спорт и музика.
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.40 Погрешно спојено.
- 21.40—22.00 Београдски млади стражар.
- 22.00—22.20 Вести.
- 22.20—24.00 Доћи у мали павиљон.
- 00.00—2.00 Поноћне мелодије.

Уторак, 23 фебруар

- 7.00—7.20 Вести.
- 7.20—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00—9.20 Вести.
- 9.20—10.00 Емисија за српске сељаке.
- 10.00—12.00 Пауза.
- 12.00—13.00 Подневни концерт. Свира дувачки оркестар под управом Фрање Седлачека.
- 13.00—14.00 Подневна музика. Свира мали радио оркестар под управом Федора Селинског.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.

- 13.50—15.00 Краткоталасна радиостаница Лили Марлен (31,65). Час за војнике.
- 15.00—15.40 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, извештај о водостању.
- 15.40—16.00 Час немачког језика.
- 16.00—17.00 Поподневни концерт.
- 17.00—19.00 Српске емисије.
- 19.00—19.05 Прелиставање програма.
- 19.05—19.30 Час немачке народне групе.
- 19.30—19.45 Нешто за тебе.
- 19.45—20.00 Из савремених догађаја
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.40 Оаза — Отаџбина.
- 21.40—22.00 Београдски млади стражар.
- 22.00—22.20 Вести.
- 22.20—23.00 Немачко-италијански час за војнике.
- 23.00—24.00 Састанак у Београду.
- 00.00—2.00 Поноћна музика.

Среда, 24 фебруар

- 7.00—7.20 Вести.
- 7.20—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00—9.20 Вести.
- 9.20—10.00 Емисија за српске сељаке.
- 10.00—12.00 Пауза.
- 12.00—13.00 Подневни концерт.
- 13.00—14.00 Забавни квинтет.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 15.00—15.00 Краткоталасна радиостаница Лили Марлен (31,65). Час за војнике.

- 15.00—15.30 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, извештај о водостању.
- 15.30—17.00 Поподневни концерт.
- 17.00—19.00 Српске емисије.
- 19.00—19.05 Прелиставање програма.
- 19.05—19.45 Љубавна радост и љубавни бол.
- 19.45—20.00 Из савремених догађаја
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.40 Музичке загонетке.
- 21.40—22.00 Београдски млади стражар.
- 22.00—22.20 Вести.
- 22.20—23.00 О вину, о љубави и о новцу.
- 23.00—24.00 Сасвим тихо долази ноћ.
- 00.00—2.00 Поноћна музика.

Четвртак, 25 фебруар

- 7.00—7.20 Вести.
- 7.20—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00—9.20 Вести.
- 9.20—10.00 Емисија за српске сељаке.
- 10.00—12.00 Пауза.
- 12.00—13.00 Подневни концерт.
- 13.00—14.00 Подневна музика. Свира мали радио оркестар под управом Отмара Хофера.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 15.00—15.00 Краткоталасна радиостаница Лили Марлен (31,65). Час за војнике.
- 15.00—15.30 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, извештај о водостању.
- 15.30—17.00 Поподневни концерт.

- 17.00—19.00 Српске емисије.
- 19.00—19.05 Прелиставање програма.
- 19.05—19.30 Час немачке народне групе.
- 19.30—19.45 Нешто за тебе.
- 19.45—20.00 Из савремених догађаја
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.40 Певајте с нама.
- 21.40—22.00 Београдски млади стражар.
- 22.00—22.20 Вести.
- 22.20—23.00 Немачко-мађарски час за војнике.
- 23.00—24.00 Мала варош хоће да спава.
- 00.00—2.00 Поноћна музика.

Петак, 26 фебруар

- 7.00—7.20 Вести.
- 7.20—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00—9.20 Вести.
- 9.20—10.00 Емисија за српске сељаке.
- 10.00—12.00 Пауза.
- 12.00—13.00 Подневни концерт. Свира дувачки оркестар под управом Хексмана.
- 13.00—14.00 Подневна музика. Свира мали радио оркестар под управом Федора Селинског.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 15.00—15.00 Краткоталасна радиостаница Лили Марлен (31,65). Час за војнике.
- 15.00—15.40 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, извештај о водостању.
- 15.40—16.00 Час немачког језика.
- 16.00—17.00 Поподневни концерт.
- 17.00—19.00 Српске емисије.
- 19.00—19.05 Прелиставање програма.
- 19.05—19.45 Удаљеној драгој.
- 19.45—20.00 Из савремених догађаја
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.40 Симфонијски концерт великог радио оркестра под управом Освалда Бухолца.
- 21.40—22.00 Београдски млади стражар
- 22.00—22.20 Вести.
- 22.20—23.00 Нежна музика.
- 23.00—24.00 Састанак у Београду.
- 00.00—2.00 Поноћна музика.

Субота, 27 фебруар

- 7.00—7.20 Вести.
- 7.20—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00—9.20 Вести.
- 9.20—10.00 Емисија за српске сељаке.
- 10.00—12.00 Пауза.
- 12.00—13.00 Подневни концерт.
- 13.00—14.00 Подневна музика. Свира мали радио оркестар под управом Отмара Хофера.
- 14.00—14.20 Вести.
- 14.20—15.00 Пауза.
- 15.00—15.00 Краткоталасна радиостаница Лили Марлен (31,65). Час за војнике.
- 15.00—16.00 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, извештај о водостању, забавна музика.
- 16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику.
- 16.05—18.30 Весело поподне.
- 18.30—19.00 Српска емисија.
- 19.00—19.05 Прелиставање програма.
- 19.05—20.00 Гласови Југоистока.
- 20.00—20.20 Вести.
- 20.20—21.40 Кафана хиљаду звезда.
- 21.40—22.00 Београдски млади стражар.
- 22.00—22.20 Вести.
- 22.20—24.00 Београдски радио-експрес.
- 00.00—2.00 Поноћна музика.

Хармонија музике огледа се у складним покретима обе младе и љупке балерине.

(Фото: Б. Ф. А.)

ЗА ДЕЦУ, ДА СЕ РАЗОНОДЕ И ПОУЧЕ

Биљка младости

Неки трговац који је целог живота радио и трговао и зарадио огромно богатство, саградио је величанствену кућу на једном брегу и украсио је невиђеном раскоши. И живео би ту потпуно задовољно са својом женом и сином јединцем да није био тако стар. Под тежином многих година ишао је погрбљен, лице му је било избраздано дубоким борама, а бела брада досезала му је до појаса, тако да су га се деца бојала кад су пролазила поред њега.

Богаташ је патио због тога и радо би дао све своје богатство само да поврати младост.

Једног дана он позва свог сина и рече му:

— Сине, ја сам чуо да постоји земља у којој расте нека биљка која старим и немощним може да даде снагу и здравље и да им врати младост. Ја предосећам да ћу ускоро умрети. Зато узми блага колико хоћеш, купи лађу па иди потражи ту чудотворну биљку и донеси је што пре можеш.

Син, који је много волео свог старог оца, обећа му да ће учинити све што може само да му што пре донесе биљку коју жели.

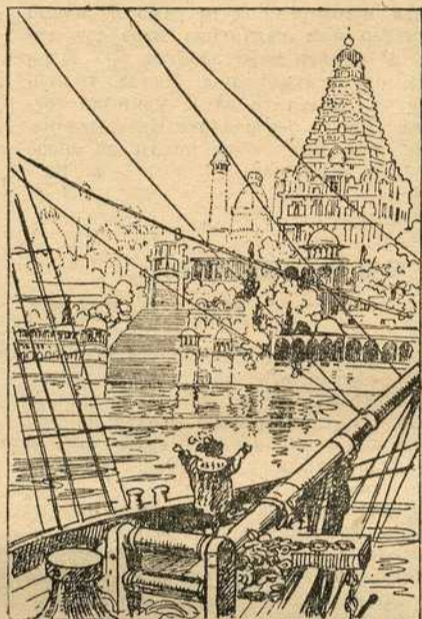
Дуго времена младић је пловило по-визитим морима и пролазио земљама за које никада није чуо. Свуда је распитивао за биљку младости, али му нико за њу ништа није умео рећи. Неки су му се чак смејали у лице, мислећи да је луд. Најзад стиге до једног великог отока чији становници беху жути као шафран: дрвеће биљке, и цвеће задиљавали су својом необичном лепотом, са плавог неба сунце је сјајало тако јако да је врхушина била невидљива.

Младић се искрца у једном великом граду пуном храмова торњева звоника и величанствених грађевина.

Док је пролазио градом дивећи се његовом сјају и богатству, сусрете једног младог човека у дугој жутој мантији, обриване главе, који је ишао улицом полаган, не обазирјући се на остале пролазнике. Младић га заустави и учтиво запита дали је чуо за биљку младости.

— Ко сте ви? запита га млади човек.
— Ја сад страван и долазим са Севера да потражим ту биљку која би моме старом оцу вратила младост.

— Видим да не мислите овом биљком да агнете богатство, већ да је употребите онако како сте ми рекли. Зато ћу вам показати место где се та биљка налази. У средини овог острва, у брдима има једна густа шума у којој живи много мудраца. Краљ тих мудраца је тако стар да се не сећа више ни где се ни када се родио. Он је много пута употребио биљку коју ви тражите, али уморан од живота, сада је пустио да све тече својим током. Ја сам један од његових поданика; повите са мном, ја ћу вас повести до господара.

И њих двојина повоше у планине. Ту је дрвеће увек зелено, право густу сенку у којој су живели мудраци са својим краљем.

Водич поведе странца пред краља и рече му:

— Овај младић је дошао да потражи

биљку младости како би своје старом оцу вратио младост и снагу.

— Ја вам не могу дати ту биљку, рече краљ, док ми не донесете нешто што ја у својој земљи не могу наћи.

Младић се веома ражалости чувши ово.
— Требаће ми много месеци, одговори он, док опет доћем до вас. Мој отац може да умре пре него му донесем чудотворну биљку.

— Хајте и не губите време; ја вам јамчим да ће ваш отац доћи живи.
Младић одмах отишавши на Север и када дође кући рече оцу све шта је чуо и видео.

Отац се прво забрину, али се сети да у њиховој близини живи један познати учеван човек који ће им моћи да каже шта да понесу краљу мудраца. И отишлоше до њега па му младић исприча све по реду.

Када он чу шта желе замисли се мало и ушата:

— Зар у тој земљи никада нема снега и зиме?

— Нема, одговори младић.

— Па онда је лако. Понесите му снега, јер га он никад у његовој земљи није видео.

Он се захвалише на лепом савету и вратише се кући. Тада младић напуни неколико бурала снегом и однесе их на брод па их добро затрпа комадица леда како се снег у њима не би истопио. И олмах крену на пут.

Чим стиге на оток упути се краљу мудраца.

— Ево, рече он показујући на бурал, донео сам вам нешто што се у вашој земљи нигде не може наћи.

Краљ нареди да се бурал отворе али у њима, место снега, који се услед велике топлоте бехе отопио нашоше само мало воде.

Видећи то младић поче да плаче, али му краљ рече:

— Немој се жалостити. Ја знам да си ти понео снег али се услед велике топлоте истопио. Тако и живот временом полаке нестаје. Овај који би сувише дуго живео видео би како умру његови рођаци његови пријатељи и познаници видео би како се око њега мењају људи и обичаји и долазе нови које он не би могао схватити. Био би осамљен жалостан и несрећан, и пожелело би да што пре умре!

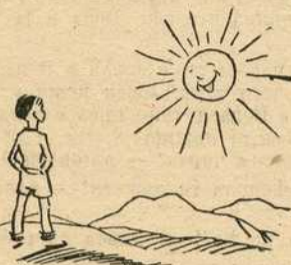
— Иди и реци својо оцу ово што си чуо. А за твој несрећан труд и као награду за твоју велику синовљеву љубав ја ћу твојо оцу уделити радост и лепу старост.

И тако је и било.

Српско коло
Нек се вије,
К'о тробојка Србадије...
Будите нам ведри чили
Ви Српчићи наши мили!

ЈУГ

Дува, дува југ,
Кроз завејан луг,
Већ певају песме,
Оживеле часме.

Птичице већ поје
Милу песму своју,
Зечићи су мали
Из грмља скочили.

Пролеће се ближи
На весеље свима:
Људ'ма великима
И нама малима

Александар В. Величевић,
уч. 1 раз IX мушке гимн.

Муке малог бате

Један мали бата
Сео иза врата,
Па прстима брља
Теглу пуну слатка.

Па хајде што једе,
Нек му је на здравље,
Ал' што слатко бана
Иа тегле напоље?

Ума'о је лице,
Умазао руке,
Па цело одело,
О да грдне бруке!

Кад га мајка види,
Што ће да га лема!
Јер у тегли слатка
Чак ни за лек нема.

Ал' пре мајке њега
Спази мала оса,
Она поли слатко
Баш с батиног носа.

И сад бата вршти
Јер је нос у ватри,
Ако — то је казна —
Зло се али и врати.

Београд, фебруара 1943

Бранислава С. Ковачевић

Вук и гавран

Вук је сакрио у шуми месо у једном лонцу, али гавран је лонац нашао и месо појео. Вук је хтео да ухвати лопова, затворно добро лонац и сакрио се у цбун. Гавран је опет долетео јер је хтео да види шта има у лонцу. Окретао га је кљунуом, мучно се, али поклопац није могао да скине. Одједном је вук скочио из цбуња и ухватио крадљивца. Гавран је молио:

— Драги чикице, крив сам, закољи ме, мучи ме коликогод хоћеш, само те за једно молим: не стављај ме у лонац и немој да ме бацаш са лонцем са стене у провалију. Тога се много бојим.
— Е, за инат — рекао је вук. Био је пресрећан што је сазнао како ће гаврана најстрашније казнити. Стрпао га је у лонац, поклопио га и бацно лонац са стене.
Лонац се разбио, а гавран је одлетео,

РЕШЕЊЕ ИЗ БР. 59

КОЛИКО МАЈСТОРА РАДЕ ОВАЈ ПОСАО?
Раде 12 мајстора: 1) електричар 2) столар 3) вишар 4) столар 5) баптован 6) лимар 7) дрводеља 8) фарбар 9) бравар 10) мајстор који намешта пећи 11) мајстор који покрива кров и 12) тапетар.

Дрво усред пољане

На пољани становало једно дрво, дебелог стабла. Било је доста удаљено од шуме, толико удаљено, да могла не би ни стигло доње, а није му се ни хтело у шуму... У шуми га нико не би приметио, па то је било само сасвим обично дрво као и остало дрвеће. Али овде, усред пољане, издалека се примећивало и сваки је говорио:

— Ах, како је то дрво лепо!
Била је то смрека и зато је дрво било зелено зими исто као и лети. Кад је све било околу бело, смрека је гордо и величанствено стајала и њихала се на ветру, тако да се свакоме допадала.

Дошле су мећаве, снег је вејао и све је око себе засипао и завејао је зечевима путеве, а врамама дубоке рупе. Али смрекине гране су се рашириле и испод њих је остало суво и незавејано место, па било је ту као у зеленој собици. А ево, зашто. Дошао је зец дугоухи и зец брзоноги, срели се ту,

насли су на оно мало травнице која није била завејана, причали су, а затим су заспали.

Дрво смреке било је толико срећно што има у својој зеленој соби два зеча и да им је ту пријатно.

Зечеви су видели другог дана колико има околу снега, дали се великим скоковима у шуму, из шуме у село, из села даље према планинама, али се опет вратили смреки.

Сад су већ овде нашли друге дугоухе и брзоноге другове и тако су почели разне приче. Кад није било више зечева испод њених грана, дошле су сенице и смрека се радувала што има у својој окриљу и мале сенице.

Али једнога дана упутно се смреки један брковић. Бат-бат — чуо се тежак ход дрвосече, који је био мрзовољан и прозебао. Тестера му је висила о рамену, преко њених оштрих зуба, ветар је извијао песму. Смрека се сва препала, да се свака гранчица затресла. Знала је шта значи љуто лице овог брковића и његова оштра тестера. Али већ се сетила и молила је ветра.

— Ветре, ветрићу, заштити ме!

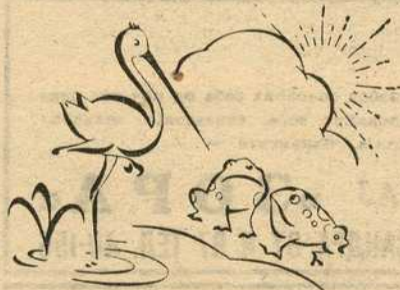
Молила је молила, док се ветар није смиловао. Поветарац се захуктао пољаном и претворио се у прави ветар, који је летео до планина и високих облака. Тако је догерао гомилу снега, и све више и више снега, ударао брковићу по лицу и очима, а смреку обвину густим покривачем.

Дрвосеча није више видео дрво а ветар није хтео да га пусти даље. Тестера се замрзла брковићу за раме и морао је да се врати. Вратио се и смрека је одахнула. Остала је и даље на пољани и својим гранама опет правила топлу собу зечевима дугоухим, зечевима брзоногим и сеницама.

Жапци шупљоглазци

Два се жапца завадила
Ко је пливач бољи,
Спор да рече обрате се
Вредној једној зови.
Зовља само крил'ма слегну
Рече: „Лук и вода...
То питање решиће вам
Било која вода“.

А жапци су слушајућ' је,
Рекли: „Та не лаже,
Ко је од нас пливач бољи —
Рода нека каже“.

Рода се пред њима закле,
И поштено реши,
Спор праведно да пресуди,
Душу да не грешти,
Па им вели: „Стан'те ближе
Да се упознамо,
Ближе ближе, драги жапци,
Хајте, к мени амо“.

Жапци ближе до ње стали,
Мисле, то је шала,
А рода им пресудила,
Кад их прогутала.

Сл. Јанић

Где је шумар

Јанко тражи у шуми јагоде. Шумар га посматра, али Јанко га не види. Можете ли ви да га нађете?

РЕБУС

Са селом и преста

Игра с чираком

— Ја ћу са својом Вером почети... Ево, и чирака (свећњак), те пошто смо се сви сместили, двоје и двоје, унаоко — припазите сви, Вера и ја започињемо...

Насред собе стоје Јован и Вера. Они ће започети игру. Јован држи у руци чирак, а Вера почиње прва с питањем:

— Шта то држиш?

— Држим чирак! — одговори Јован.

— Нећеш га ти држати! — заповеда Вера.

— Ја ко ће?! — упита опет Јован.

— Држаће га... држаће га... (Вера прелети очима по друштву. Али,

игра је тек на почетку, сви су још пажљиви, нико се није још заговорио, замислио, или заборавио. Биће тешко кога преварити...) држаће га... држаће га... Мишо!

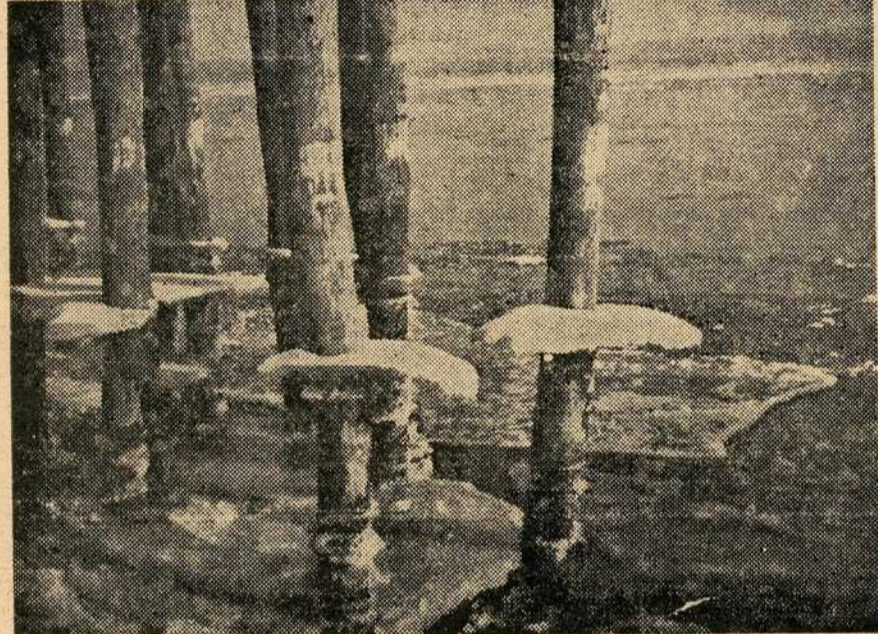
— Неће! одговори спремно Косовка, Мишина партнерка.

Вера није успела. Али, и тешко је од њрве. Уосталом има још толико времена. Да покуша даље...

— Шта то држиш?! — опет почиње да пита Вера свога партнера Јована. Следују иста питања и одговори као и први пут... Тако се наставља све до питања:

— Ја ко ће?

— Држаће га Мишо! избаци Вера одмах и хитро

Последњи лед на Сави. (Фото: Ing. Радомир Стефановић)

Косовка се збунила. Занемила. Ни Мишо се није надао. Та мало је пре њега именовала! И није успела! Неће ваљда још једном? Али, и Вера је лукава и ето, изговорила је његово име.

— Неће! — брзо промуца Мишо — и ухвати се за главу: Ух, превари ме!...

— Хоћеш! — победнички добаце Јован и Вера, те седоме на Мишино место. Био је сада ред на Мишу и Косовку, да стану у средину, и да они покушају да преваре који пар. Мишо са чираком у руци, о Косовка спремна да постави питања. Прво је назвала Веру, али је Јован партнер њен спремно одговорио: неће! Затим Јованку, али је и Момчило мирно и брзо одговорио: неће. Затим Малину, па после Мирка, али је Јелица била још најбржа с: неће!... И тако све док се неко не превари...

Што је време више одмицало, то је расположење више расло, то су чешије падале иале досетке, а нарочито бивале почесте забуне, и грешке у одговорима... Јер, не заборавите да одговор „неће“ несме никако да каже, ма ни једно слово, онај чије је име назначено и изговорено, него само и једино партнер или партнерка названог лица. А одговор мора да буде брз. И јасно, без замуцкивања. Иначе, у противном сматра се да је учињена грешка. И тада без разлике ко погрешно, „он“ или „она“, обоје морају да снесо последице грешке... Б. К.

Неко звони

НА ВРАТИМА

Један учени и промућурни психолог проучавао је људе иза затворених врата. Уствари, он се трудио да погоди главне црте карактера својих пацијената кад звоне на вратима. О томе је написао занимљив чланак, из којег вам доносимо кратак извод.

Неко звони на вашим вратима. Отварате их и видите човека кога не познајете или у сваком случају не толико добро. Па ипак, ако пажљиво прочитате ове редове, уверава нас тај психолог, моћи ћете да назрете карактер човека који је звонио.

Ако звони снажно, то је човек сигуран у себе, амбициозан. Ако звони кратко, то је хитар, активан дух. Ако звони дуго, ваш посетилац је методи-

чан, прецизан. Ако звони слабо, онда је вероватно стидљив, бојажљив. Ако звони двапут узастопце, свакако нема такта, а то одаје и извесну тежњу да постане присан. Ако звони неколико пута узурбано, нема сумње да је посредни човек претерано нервозан, арогантан. Ако први пут не притисне дугме како треба: неодлучан је. Ако звони неколико пута узастопце импровизирујући неку врсту мелодије, то одаје оригиналност, таштину, хвалисавост. Ако звони дуго и тако да све трешти, знајте да је то страховито личан човек, суревњив и пакостан. Ако закуца на врата место да звони, то одаје подмуклост, сем ако није реч о неком претерано расејаном професору.

Вуну
 чепамо на влачари док муштерија чека. — Прерађујемо вуну и од вулкених отпака

«ХУМ»
 Цара Николе улица број 10
 (Славија) 30542, 2-2

ВЕЛИКИ ИЗБОР
ДЕЧИЈИХ ИГРАЧАКА
 ПО МАКСИМИРАНИМ
 ЦЕПАМА

СИМИЋ И МИЛОШЕВИЋ
 БЕОГРАД — КР. АЛЕКСАНДРА 279
 (преко пута Гајине кафане) 30550, 1-1

ОПРАВКА ПЕРСИКСКИХ ТЕПИХА

«СКОПЉЕ»
 Кандина 26 в/а-в/в Лопатике
 Тел. 20-347

ЗЛАТАН НАКИТ
 ЗЛАТНЕ ПРЕДМЕТЕ, ПЕРСИСКЕ И ДРУГЕ ТЕПИХЕ, БОЉЕ АНТИЧКЕ СТВАРИ КУПУЈЕ И НАЈБОЉЕ ПЛАЋА

»СТОБИ« УГАО КР. МИЛАНА И ФРАНКОПАНОВЕ
 улаз на Франкопанове бр. 84, тел. 27-961
 30548, 1-1

ЗЛАТАН НАКИТ
 И СВЕ ЗЛАТНЕ ПРЕДМЕТЕ, БРИЛИЈАНТЕ И КРУПНИЈЕ ДИЈАМАНТЕ КУПУЈЕ И НАЈВИШЕ ПЛАЋА

»ШАЈКА«
 КНЕЗА ПАВЛА БР. 50
 30544, 2-2

НАМЕШТАЈ
 Отовариште намештаја „ЗОРА“ има велики избор спаваћих соба од почетне цене од 80.000.— динара па на више исто комбинованих соба, трпезарија, спаваћих фотеља као и сваког другог кућног намештаја. Вапаметте —

НАМЕШТАЈ »ЗОРА«
 КРАЉА АЛЕКСАНДРА 87 И 97 Тел. 40-156
 30547, 2-4

Вештачење
 И ПРОЦЕЊИВАЊЕ НАКИТА И ДРАГОГ КАМЕЊА ВРШИ БЕСПЛАТНО ДУГОГОДИШЊИ СТРУЧЊАК У

ТРГОВИНИ СТАРОГ НАКИТА, КРАЉА МИЛАНА УЛ. БР. 41а (до Славије)
 ПОРЕД ПРОЦЕНЕ ВРШИМО И ОТКУП НАКИТА ПО НАЈПОВОЉНИЈОЈ ЦЕНИ.
 30552, 1-4

Златан накит и све златне предмете
 КАО И СВЕ ВРСТЕ ТЕПИХА КУПУЈЕ ПО НАЈВИШИМ ЦЕНАМА

»Нова Комерција«
 МАСАРИКОВА УЛ. БР. 4 (палата Официрске задруге) — ТЕЛЕФОН 28.035
 30551, 1-1

Ваша судбина бесплатно
 овај популарно познати истраживач из области „астролошких наука“ чини сензационална претсказивања Ваше судбине, сваком у потпуности тачно ће изнети **будућност, прошлост, садашњост, срећоносне успехе у љубави, браку, каријери, служби, науци, богатству, путовању, наслеђу, миразу, спорним питањима, лутрији, личним пословима, спекулацији, открива тајне пријатеља и непријатеља итд.** Пошаљите без устручавања драги читаоче по могућности што тачнији дан, месец и годину рођења, као и тачну адресу и 50.— динара поштанском упутницом и одговор одмах следи.

Адреса: АСТРОЛОШКИ БИРО РАДОСАВЉЕВИЋ, СОПОТ Космајски код Београда.
 34309, 1-1

Златан накит, златне зубе
 све златне и сребрне предмете, кристал, порцелан, есцајг, фигуре, уметничке слике, Римски новац и све античке предмете купује и највише плаћа грговина антиквитета

»КОЛУБАРА«, ПРИЗРЕНСКА БР. 13. Тел. 24-386.
 30543, 2-2

Оглашујте у КОЛУ

Београдске СТИКЕ

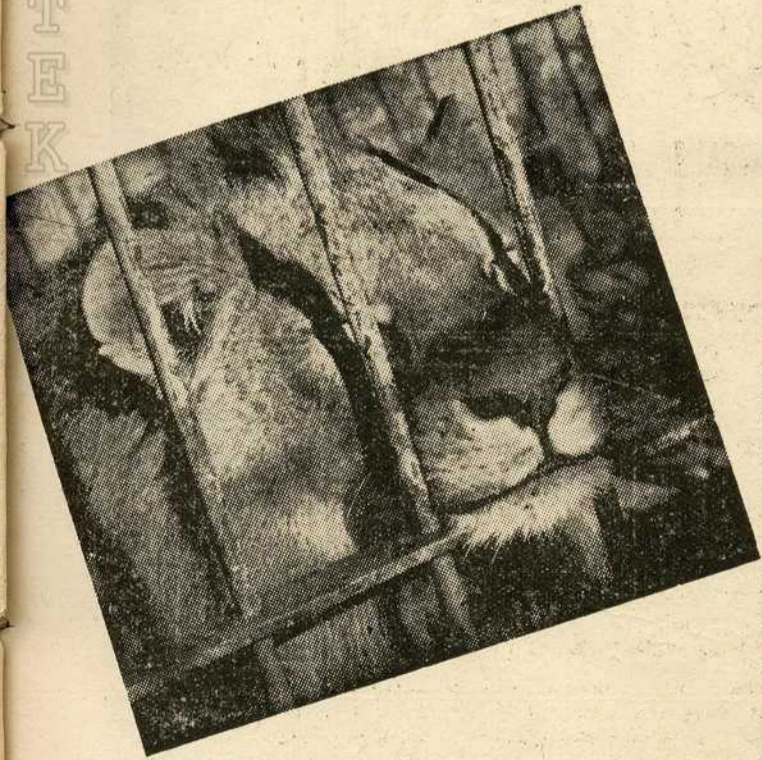
Прво копање почело је већ по баштама београдских предграђа. Мрава није било и земља је мека...

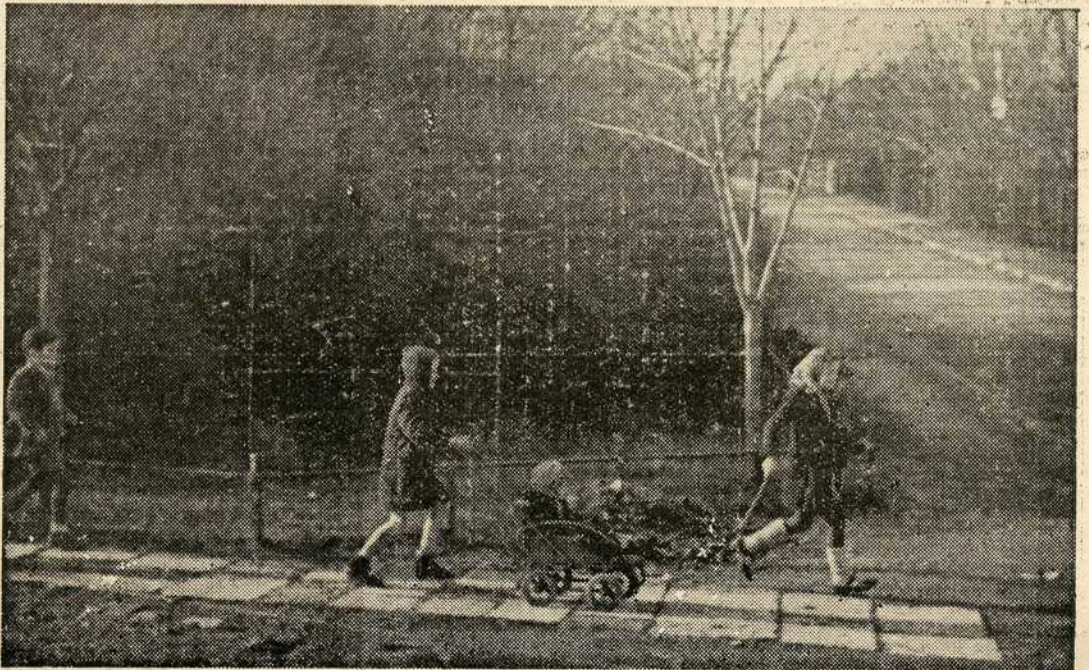
Први весници блиског пролећа...

Слепе девојке у својој Дому на Гундулићевом венци не заборављају своју браћу у заробљеништву... Њихове вредне руке свакога дана плету чарапе и џемпере, намењене њима заједно с искреним жељама да се што скорије врате Отаџбини — Мајци Србији...

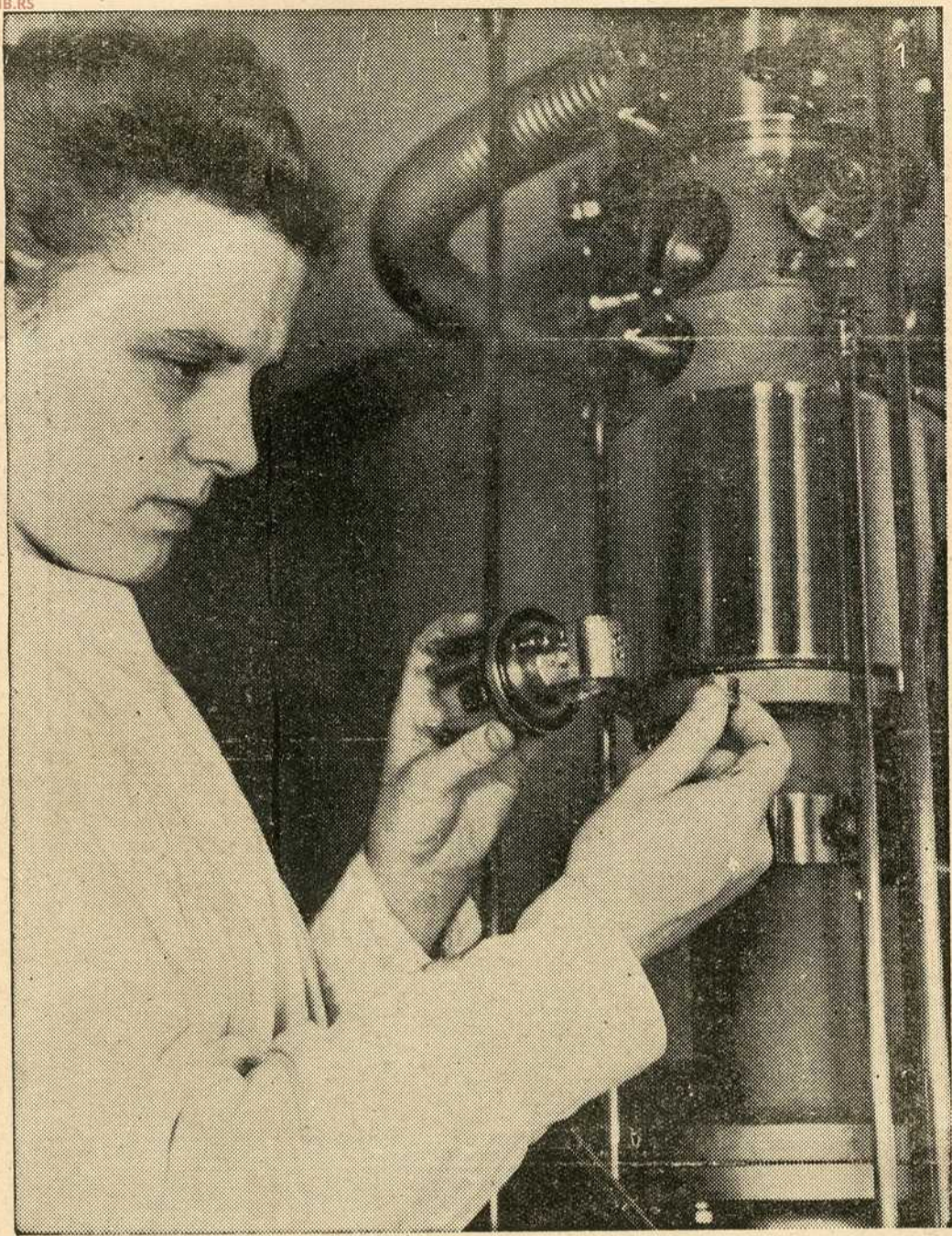

Пар свих животиња (из београдског Зоолошког врта) сањиво жмири на првом топлим сунцу раног пролећа.

„Меца“ у Зоолошком врту остала је будна... Зими је, значи крај... С њом ће отићи с главе и топле, али и досадне, капљаче... А, онда — игри неће бити краја.

(Снимци: А. Симић)

(Фото: Б. Ф. А.)

„У дармштатској техничкој лабораторији пронађено је да калемови кроз које пролази исосмислена струја и који су тако постављени да заједно падају оsovине зракова и калемова, делују сабирно на електронски зрак. Ово метално сочиво проширили су и технички дотерали један докторанд и један студент у Берлину. На тај начин је светлосни зрак добио конкурента у електронском зраку и тиме је омогућен пут за проналазак електронског микроскопа“.

Даље фон Арден прича о тешкоћама које су се у послу морале да савладају. У лабораторији у Лихтерфелде Остен конструисан је уређај за загревање предмета за време посматрања и то све до преко 2000 степени. То је од великог значаја за хемиско испитивање. За испитивање гасова конструисана је читава реакциона камера поред сочива. Највише посла задали су биолошки објекти, који у безваздушном простору брзо умиру. Да би се супстанце очувале у животи направљен је уређај за сечење објекта.

Многи процеси нису довољно јасни у појединачним снимцима, већ је потребно филмско снимање. Само тако се може пратити читав процес у свим његовим фазама. Овде су тешкоће биле нарочито велике, јер се филмско снимање заснива на светлосним зрацима. У безваздушном простору на филмску траку се тако осуши, да изгуби сваку еластичност и ломи се као стакло.

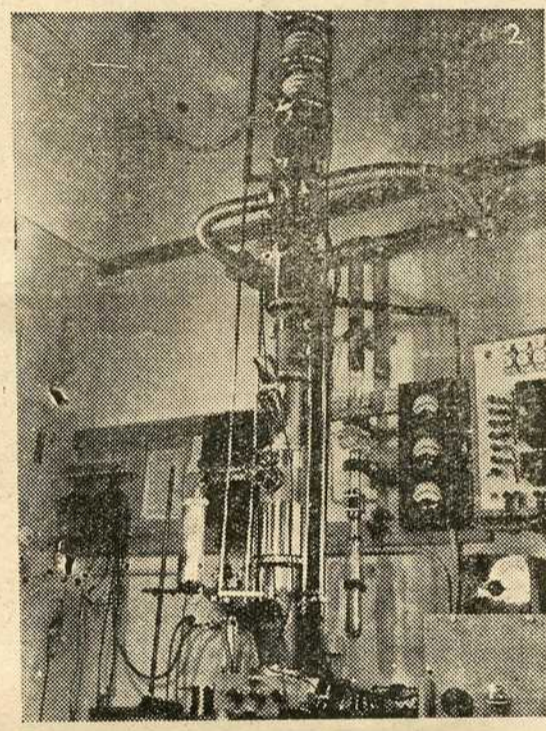
Фон Арден пребродио је и ову тешкоћу и ових дана снимљен је први филм без светлости, у проређеном ваздушном простору, уз помоћ нарочито исконструисане филмске камере. У овом филму се показују извесне хемиске реакције у температури изнад 1000 степени и с повећањем од 21.000 пута.

То је успех дугогодишњег пионирског рада научника Манфреда фон Ардена. Филм оставља утисак успелог почетка за многа научна испитивања, чији се потпуни значај још не може предвидети. II.

1) — Објект који се испитује лежи на танкој траци од ђлемитог метала, који се докучије загреје до 2000 степени. Снимање процеса врши се помоћу кино-супер-микроскопа. Електронске зракове производи струја од 200.000 воли напона. Довољно је неколико милиграма супстанце да би се филмски снимиле процеси који се одигравају у хиљадама тона хемиско-техничког материјала.

2) — Чудо модерне физикалне технике; електронски микроскоп помоћу кога се снимају хемиски процеси у металу при топлоти од преко 2000 степени Ц и 21.000 повећању. Проналазач апарата познати пионир радио-технике, телевизије и ултра-микроскопије Манфред фон Арден, приказо је већ у Берлину неколико таквих филмова.

3) — Поглед у безваздушну филмску камеру ултра-микроскопа. Манфред фон Арден, проналазач овог снимања, срећно је решио проблем осветљења предмета који се снима. Плоча у виду полумесеца на којој се снима премазана је материјом која светли. Исто тако фон Арден је са успехом решио и други важни проблем снимања у веома тојплоти од преко 1000 степени. Филмска врица се више не суши и не ломи као стакло.

Ултра-микроскоп

РАЗГОВОР СА МАНФРЕДОМ ФОН АРДЕНОМ ПРОНАЛАЗАЧЕМ ЕЛЕКТРОНСКОГ МИКРОСКОПА

БЕРЛИН, крајем јануара 1943

У претсобљу су нас изненадиле две украшене хелебарде, борбене секире средњовековних витезова, и добро очувани оклоп. Да ли је то била одећа којег претка домаћина?

Тек што смо скренули поглед са чудних метала напли смо се пред девојком, која чека на капут. Из њеног бића избија здравље и сељачка сигурност. Чак ни сликар немачких сељака Лајбл не би показао бољи модел.

Витешки оклоп и млада сељанка само су увод за контрасте више број 19 у раштрканој улици источног Берлина. То је дом ванредно заслужног немачког испитивача модерне физике. Између осталог барон Манфред фон Арден конструисао је у својој приватној лабораторији електронски микроскоп.

*

„Никола Тесла допринео је мом одушевљењу за електрофизику. У његовим проналасцима дошао сам у додир већ као дванаестогодишњи дечак. Ових дана сазнао сам да је недавно умро професор Тесла...“

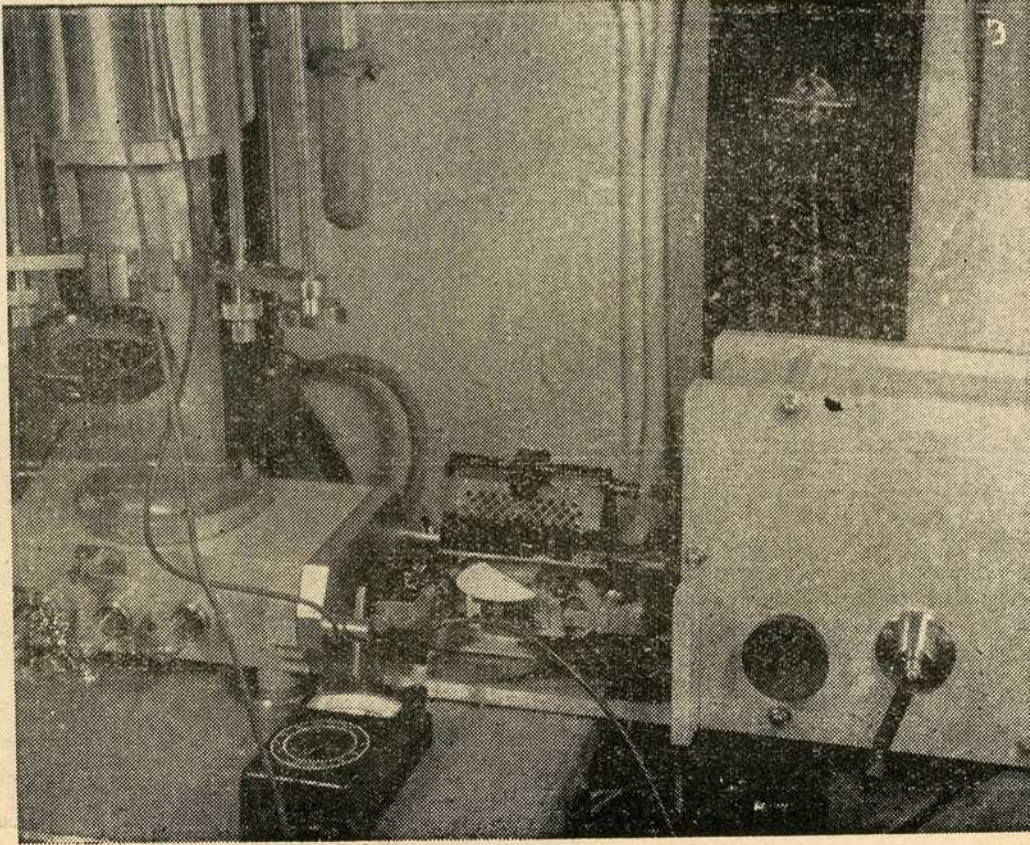
Фон Арден је застао очигледно тражећи прелаз за циљ наше посете — електронски микроскоп. То је потпуно метална направа, која има све услове да задужи човечанство можда у истим сразмерама као што је то учинио и обични микроскоп. Наиме да омогући људима упознавање микрокозме, која је само делимично испитана и још врло многе претпоставке очекују своју потврду. Нови микроскоп значајан је како за чисту науку тако и за практичну индустрију.

Лево од нас је огромна слика, вероватно неког Рубensoвог ученика, али наша пажња је усредсређена десно. Ту виси на зиду тушем израђени претек, који по уским и дугим сразмерама личи на дрворез са Далеког Истока, а у ствари је тачан пресек електронског микроскопа барона фон Ардена. Сразмере овог микроскопа одговарају отприлике човеку нашега раста, нешто испод два метра.

На оптичком микроскопу главни је део окулар, стаклено сочиво. „Ми не радимо са стакленим сочивима, излаже фон Арден, јер она могу да повећају само до извесне границе, коју омогућавају таласи светлости. Са металним електромагнетским сочивом можемо да повећамо већ данас стотину пута више него са стакленим. Код електронског микроскопа повећавање зависи од јачине електричне струје. У мојој лабораторији налази се уређај за 200.000 волти“.

Објектив електричног микроскопа могао би се, по величини, упоредити са дечијим напругом. Овај мали предмет уграђен је у масивну направу. Читав електронски микроскоп ради у скоро потпуном вакууму, то ће рећи у скоро безваздушном простору.

На касним је физичким основама засновац електронски микроскоп?

Служите се марамицом,

А НЕ ЗНАТЕ ЊЕНУ ИСТОРИЈУ

Да ли је човек одувек носио рубље или је оно ушло у употребу тек у новије доба?

Кошуља, например, почела је већ око једанаестог века да се употребљава и то прво на Оријенту. То не значи да је кошуљу тада носио свако. Она је била одећа само за богаташе, који су могли да плате толико колико је коштала, а сиромаси су и даље ишли без овог угодног али луксузног рубља. У оно време нису се носиле беле кошуље, већ само у боји. Све до петнаестог века кошуља је била одећа само за дан, а тек доцније се у њој и спавало. У то време много се полагало на то да рубље буде добро и пре свега скупоцено.

Марамица има исто тако једну стару и обилату историју. Као марамица за зној она се појављује у праисто време те према томе, између мале, скупоценим чинкама извезене марамице и некадашње марамице за зној, леже хиљаде година. Период ручних радова по манастирима био је почетак уметничког израђивања марамица, а у медној епохи, за време Луја XIV и XV, марамица је достигла кулминацију свог развика, па изгледа и цене.

Све до 16 века кројачи нису били дошли на идеју да у одећа ушину ценове. Доклегод су одећа била без ценова, марамице су се носиле причвршћене на левом рукаву и служиле као украс.

Бивша шпанска краљица имала је једну марамицу од г-ђе Ла Валијер која је коштала преко 30.000 франака.

Мало се зна и о томе да је креветски чаршав имао некада огромне димензије. Још и данас налазимо постеле које су достигле дужину од 12 а ширину од 10 стопа. Постелно рубље обично је било врло јако парфимисано, јер у недостатку салона, живот жена развијао се великим делом у спаваћој соби. Обнављање целокупног рубља француске краљице вршило се некад сваке треће године. Када је Луј XV удавао своју најстарију ћерку за сина Филипа V, платио је за њено рубље преко милион талира.

Мода штирканог рубља није стара ни четири века. Ту новину пронашла је једна Холанђанка, жена неког дворског кочијаша. Ту је моду одмах прихватио двор и све краљице, па и дворске даме почеле су да носе чврсто плетене крагне што се брзо рашчуло по целој свету и отмен свет почео је да их носи. Са том модом терало се тако далеко, да се она ускоро претворила у праву манију.

Многи писци из оног доба пишу да су салони садржавали сав алат и справе које би биле потребне за глачање и да је тада било пристojно, чак шта више и врло отмено, да даме у присуству господе неглају, штиркају и глачају своје рубље.

Доцније су отворене специјалне радње, пеглерија, чије су сопственице до-

биле име „професорке за штиркање и глачање“. Најпознатија међу њима била је једна Фламандкиња нека Динген ван дер Пласе. Њене муштерије су биле искључиво даме из најотменијих кругова.

Ускоро почела је ван дер Пласе да меће у штирак и „вешплав“, али су неке отмене помодарке забрањивале, нарочито оне које су сматрале да им та боја не стоји добро. Али је мода била ипак јача од свих ауторитета.

Десно — Практичан турбан од остатака црног штофа и самта отворене боје, који је врло практичан за зиму.

Врло елегантан спортски капут пепита боје скројен у виду болеро.

Јеловина ВУЈНА

КОЛАЧ ОД КРОМПИРА

Маст (80 г) и 200 г шећера пенасто умутити, додати сок и кору од једног лимуна и лагано умешати 400 г брашна претходно просејаног са 2 пакетића „печина“. На крају умешати и 500 г дан равније обарених струганих кромпира. Према потреби омекшати тесто са мало воде или млека. Половина од тога теста стави се у подмазан калуп, а друга половина се још мало зашећери па и она метне у исти калуп. На доброј ватри пећи колач један сат. Пушити га мармеладом, а одозго посути ситним шећером.

ПАЛАЧИНКЕ ОД КРОМПИРА

Пресне ољуштене кромпире исећи на коцке и обарити у слајој води. Воду оцедити. Изручити кромпире на сито да сва вода из њих откапље, да остану суви. У тигањ загрејати маст и у њега ставити кромпир колико је потребно за с прета дебелу палачинку; кромпир сз виљушком изгњечи по дну тигања у ви-

ду палачинке. Та палачинка се на умереној ватри испече по доњој страни, а горња страна премаже каквим густим топлим паприкашем, од меса, печурака, дигерице или сличног. Кад је палачинка одоздо румено испечена, преврне се наплату и метне на плитку чинију; румено испечена доња страна палачинке дође одозго, а сочни надев у средини. Ова палачинка остане цела, иако нема ни јаја ни брашна, захваљујући томе што кромпир садржи велику количину скроба. — За надев се може узети паприкаш од јучерашњег дана. Са каквом чорбом, ове палачинке су добро и сито јело. Згодне су за зимски јеловник, кад су јаја скупа и слабо их има.

ЧОРБА ОД ЈАБУКА

Добре нариселе јабуке исеку се на комаде и са кором од лимуна меко скувају у мање воде. Куване јабуке се пропирирају и добивена каша разблажи вином или водом и заслади према укусу и могућности. Метнути чорбу на штетњак и када ври зачинити је са мало брашна разуменог хладном водом или са једним јајетом и маслом. Кад се има, могу се у ову чорбу закувати ноклице од беланаца; (од беланца се направити снег, па кафеном каником ваде ноклице, које се спуште у врелу чорбу колико да се стегну). У ову чорбу може се додати и суво грожђе претходно прокувано у вино.

ГУЛАШ ОД ПАСУЉА

Пасуљ (500 г) увече потопити, а сутрадан меко скувати у истој води у којој је преко ноћи стојао. У 30 г масти пропирити 1-2 главе црна лука, додати алеве паприке, 2-3 кашике брашна, 2 кашике конзерве од парадајза, све заједно још мало пропирити, па сипати унутра пасуљ и налити нешто воде, да гулаш не буде редак. Посолити и закиселити сирћетом према укусу. Пустити да се јело још мало кува на крају штетњака. — Само се по себи разуме да се уместо конзерве може узети одговарајућа количина укуваног сока од парадајза; тада се јело не мора наливати водом.

КОХ ОД КИСЕЛА КУПУСА

Купуса (750 грама), 1 1/2 кг кромпира, 1 лук, кима. — Купус упола пропирити са машћу и луком, зачинити кимом. Ољуштене кромпире истругати, па у подмазану шерну слагати; прво један део иструганог кромпира, па купус, а преко њега опет кромпир. Одогдо прелити растопљеном машћу или посути коцкицама славине. Лепо румено испећи у печиву.

Јапанска чистоћа

Јапанска љубав за чистоћом позната је и већ је порекло у вери. Шинтоистичка религија прописује честа прања. Данас се може тврдити да је чистоћа прешла вернима у крв, јер и најсиромашнији, као и богати придају особиту важност нези тела.

У Токију има око 1100 купатила у која долазе сиромашнији грађани, дакле они који немају код куће купатило, па чак ни онај омиљени дрвени чабар у коме се купају они најсиромашнији слојеви.

Иначе, изгледа да је њихова кожа мање осетљива од наше, јер код њих вода треба да има температуру између 42° и 45°, сваки пут када се преко дана купају — што они чине по неколико пута на дан. Иста вода служи целој породици и пре него што у њу уђе, свако се од главе до нозе насапуни, истрља, иструже четком и епере, тако да је купање у ствари само освежење и окрепљење. У јавним купати-

лима изврши се прекодан по 500.000 купања. Свако такво купање не кошта више од два и по сена за одрасле, односно два сена за децу, што врло мало износи у нашем новцу.

Купање у породици које је једна врста церемонијала врши се тако, да чланови улазе један за другим по старешинству у чабар и из њега опет излазе. Прво мушкарци, за њима жене, деца и најзад послуга. Жене и девојке које су мање заузеле дневним пословима од мушкараца, праћакају се у води као велике ружичасте рибе и гласно зову сусетке на разговор. Тако се при купању брбља, разговара о новим десенима за кимоно или о младожењама које предлажу наводацике.

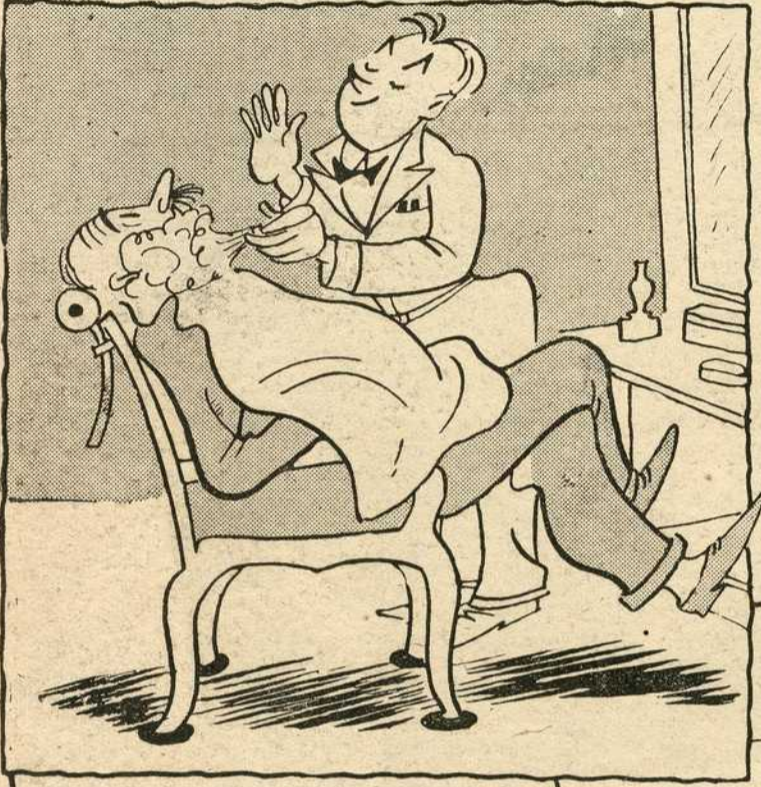
Само се по себи разуме да љубав према води чини, да Јапанци већ у детињству уче пливање. На олимпијади Јапанци су доказали да им је пливање национални спорт. На њиховим обалама рибари и сељаци прави су водоземци.

Сукња љубичасте боје са порупчићума и струку, из коју лепо пристаје сивобела карирана сукња. Јакна је боје песка. (Фото: В. Ф. А.)

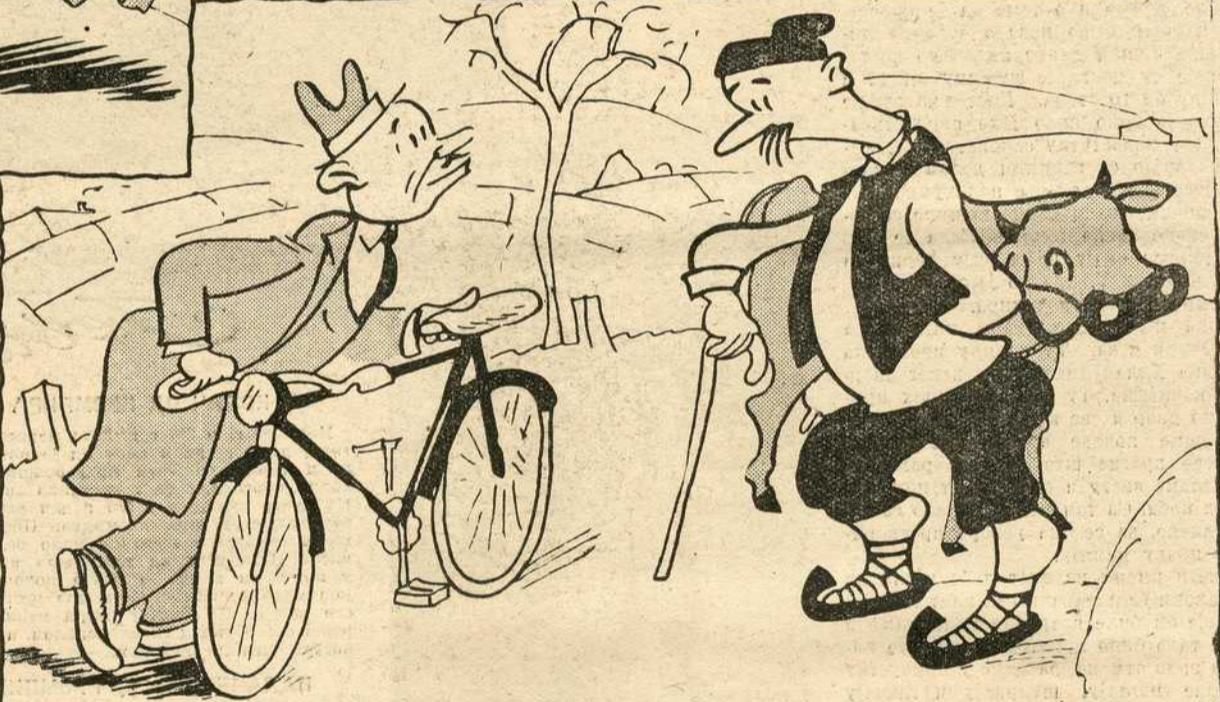
КОМО ХУМНОР

КАФАНА

— Страшно мрзим ова кафанска врата која се окрећу у круг.
— И ја их мрзим, јер не можеш, брате, онако поштено, по
нашки, да их залупиш, а још горе што не можеш да их оста-
виш широм отворена.

— Јесте ли полудели да ме толико тр-
љате том четкицом.
— Не бојте се, господине, предатна је
роба, неће јој ништа фалити!

— Ево да се мењамо! Точак можеш да јашеш, а како би био смешан да краву изјашеш.
— А како бих тек био смешан кад бих узео да помузем точак!

— Пази, сине, то је камила. Знаш, она може да ради седам дана, а да не пије.
— А зашто тата седам дана пије, а ништа не ради.

— Хајде, креми већ једном!
— Само још мало, док наместим ше-
шир...

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS